

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Rapport

R2:1974

TEKNISKA HOGSKOLAN I LUND
SEKTIONEN FOR VAG- OCH VATTEN
BIBLIOTEKET

**Konferensanläggningar
1 – Konferensverksamhet
och lokalisering**

Krisno Nimpuno

Byggforskningen

Konferensanläggningar 1 – Konferensverksamhet och lokalisering

Krisno Nimpuno

När nya hotellanläggningar planeras har det blivit allt vanligare att i dessa inrymna omfattande anordningar för konferenser. Slott och herrgårdar har byggts om i samma syfte, och det finns knappast något större hotell som inte påstår sig vara kurs- eller konferenshotell. Denna utveckling är högst naturlig med tanke på kurs- och konferensverksamhetens snabba expansion under det senaste decenniet. Avsevärda belopp har investerats i anläggningar över hela landet, men det förefaller som om detta ofta skett utan större kunskaper om kundkretsen och dess önskemål.

En undersökning har därför gjorts med syfte att ge en översikt över tillgång och efterfrågan på konferens- och kurs-hotell, lokaliseringen av dessa samt de krav som ställs på lokaler och utrustning. En del av undersökningen redovisas i denna rapport och behandlar främst konferensverksamhetens omfattning och inriktning samt lokaliseringen av anläggningarna. I en följande rapport berörs närmare utformningen av konferenslokaler.

Projektets uppläggning

Tre olika enkätundersökningar har genomförts, som behandlar

- rikskonferenser (med riksorganisationer som arrangörer och med hela riket som upptagningsområde)
- regionala och lokala konferenser (med regionala eller lokala arrangörer och upptagningsområden)
- konferenshotell.

Dessutom gjordes studiebesök dels i några representativa anläggningar, dels under pågående konferenser, då deltagare och kursledare intervjuades.

Rikskonferensundersökningen berörde ca 400 riksorganisationer i Stockholm. För undersökningen av regionala konferenser valdes Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län och Hallands län. Materialet har erhållits från samtliga idrottsorganisationer, ungdomsorganisationer, intresseorganisationer, myndigheter, bildningsorganisationer och fackförbund samt från ett antal företag.

Undersökningen beträffande kursanläggningar grundar sig huvudsakligen på ett urval av 200 konferenshotell med minst 60 bäddar.

Efter upprepade påminnelsebrev till respondenter hade 63, 45 respektive 75 % ifyllda formulär returnerats. En stor del av bortfallet kunde dessutom hänfö-

ras till respondenter utan, eller med ytterst begränsad, konferensaktivitet.

Konferensmarknaden i Sverige

Den totala konferensverksamheten i landet kan beräknas uppgå till drygt 30 000 kurser eller konferenser per år och kan förväntas öka kraftigt. Av dessa anordnas ca 8 000 av de arrangörer som ingick i undersökningen.

Den största andelen av arrangörerna, över 60 %, har mindre än 30 deltagare i sina konferenser. Ungefär en tredjedel av dessa är små arrangörer, som anordnar mindre än 10 konferenser per år. Omkring 30 % av de tillfrågade arrangörerna har 30–100 deltagare per konferens och anordnar 10–50 konferenser årligen. Övriga har ett fåtal konferenser per år med ett stort deltagarantal.

Rikskonferenser

Enkäten till arrangörer av rikskonferenser gav sammanfattningsvis följande resultat:

- Konferenserna består i första hand av föreläsningar och i andra hand av diskussioner och grupparbeten. Kvällsarbete förekommer vid drygt hälften av konferenstillfällena. Rekreationen tar en obetydlig del av programtiden.
- Föreläsarna rekryteras huvudsakligen utifrån.
- Relativt få av arrangörerna anordnar konferenser i egna lokaler.
- Längre konferenser (över fyra dagar) utgör 33 % av hela verksamheten.
- Det är bara 20 % av arrangörerna som håller konferenser över veckoslut.
- Verksamheten äger rum under höst, vår och vinter.
- För närvarande hålls den övervägande delen av konferenserna i storstadsregionerna. De östra och södra regionerna föredras av ett stort antal respondenter.

Regionala konferenser i Västsverige

Svaren från arrangörer till regionala konferenser visade bl.a.:

- En majoritet av lokala arrangörer har en sporadisk verksamhet. Enbart 7 % av respondenterna har 20 eller fler konferenser per år.
- Den dominerande typen av konferenser är kursverksamhet med utbildande och informerande konferenser.

Bygghforskningen Sammanfattningar

R2:1974

Nyckelord:

konferensanläggning, hotell, lokalisering, konferensverksamhet

Rapport R2:1974 hänför sig till forskningsanslag Bb 650 från Statens råd för byggnadsforskning till Krisno Nimpuno. Rapporten utgör en del av slutrapporten, som i sin helhet finns tillgänglig hos Institutet för byggdokumentation, Stockholm

UDK 728.5.001
SfB (97)
ISBN 91-540-2301-7

Sammanfattning av:

Nimpuno, K., 1974, *Konferensanläggningar 1 – Konferensverksamhet och lokalisering*. (Statens institut för byggnadsforskning) Stockholm. Rapport R2:1974, 80 s., ill. 18 kr.

Rapporten är skriven på svenska med svensk och engelsk sammanfattning.

Distribution:

Svensk Byggtjänst
Box 1403, 111 84 Stockholm
Telefon 08–24 28 60

Grupp: samhällsplanering

Hela 25 % av respondenterna uppger sig dock även anordna planerande konferenser.

- Deltagarantalet är mycket lågt. Drygt 80 % av konferenserna har ett deltagarantal som ligger på under 40 personer.
- Tvådagarskonferenser dominerar starkt, och längre konferenser förekommer i mycket begränsad utsträckning.
- Nästan 80 % av konferenserna hålls under veckohelg. De dominerande årstiderna för konferenserna är höst, vinter och vår.
- Mycket få konferenser förläggs utanför regionen. Staden väljs som konferensort oftare än landsbygden.
- Priset för helpension som kan accepteras ligger i genomsnitt på mellan 40 och 50 kronor.

Konferensanläggningar

Det finns ett tjugotal tillfredsställande konferensanläggningar i Sverige men hundratals undermåliga. Det stora antalet anläggningar som erbjuder konferenslokaler måste ses dels som en respons på den ökade konferensverksamheten och dels som en spegling av hotellbranschens krissituation. Konferensverksamheten är emellertid oftast av underordnad betydelse för anläggningen.

Den geografiska spridningen av anläggningarna speglar nästan exakt befolkningsfördelningen. 79 % har mindre än 300 km till Stockholm eller Göteborg, hälften har mindre än 30 km till flygplats och 93 % har mindre än 30 km till järnvägsstation.

50 % ligger centralt i staden och en tredjedel utanför. 80 % uppger sig ligga naturskönt.

Geografiskt läge

Hälften av riksarrangörerna vill förlägga sina konferenser till Syd- och Östsverige, 14 % till Västsverige och 6 % till

Nordsverige. 63 % föredrar tätorter. Av de regionala arrangörerna vill de flesta förlägga konferenserna till sin egen region.

Konferensanläggningarnas läge framgår av tabellen nedan. En indelning i kvalitetsklasser har gjorts, där I anger bra anläggningar, II bristfälliga, III undermåliga och IV oacceptabla anläggningar.

Ingen av regionerna i tabellen har så stor kapacitet av tillfredsställande anläggningar att efterfrågan för rikskonferenser kan täckas enbart i klass I. Störst är underskottet i Östsverige. I Sydsverige täcker utbudet efterfrågan gott och väl. Anläggningarna är till stor del av god klass, och nästan samtliga rikskonferenser kan hållas i anläggningar i klass I. I Västsverige råder brist på anläggningar. Ett antal anläggningar av god klass önskas. I Nordsverige slutligen är utbudet av anläggningar stort, men dessa är oftast av lägre kvalitet.

Ombyggnad och nylokalisering

Tillgången på konferensanläggningar motsvarar således inte den alltmer växande efterfrågan på kvalificerade anläggningar. Genom att avhjälpa de brister och fel som finns på byggnader i kvalitetsklasserna II och III kan man dock få ett avsevärt tillskott.

Vid nylokalisering av anläggningar bör man notera att olika krav ställs på lokalisering, dimensionering och standard beroende på vilken kundkrets man vänder sig till.

Kurser och konferenser som inte behöver hotellservice (t.ex. kvälls- och endagskonferenser) förläggs oftast i allmänna lokaler som biograf, teater, skolor m.m. Beträffande rikskonferenser ställs däremot stora krav på konferensanläggningen beträffande läge, organisation, konferensberedskap och hjälpmedel.

Det är också önskvärt att det byggs

tillräckligt kvalificerade konferensanläggningar inom regionen för regionala och lokala konferenser.

Kommunikationer

Vid valet av konferensort för rikskonferenser och rikskonferenser spelar kommunikationerna till orten en avgörande roll. Kommunikationslägets effekt på kursökonomi är avsevärd. Merkostnaderna vid felplacering av en konferensanläggning kan uppgå till 10 000 kronor per konferenstillfälle.

När det gäller endagskurser bör det finnas möjligheter för kursdeltagare och föreläsare, som så önskar, att resa fram och åter mellan konferensort och hemort på samma dag. Här kommer tillgång till snabba flygförbindelser att spela en stor roll.

För rikskonferenser är järnväg det dominerande transportmedlet, tätt följt av bilen.

För regionala konferenser däremot har järnvägen svårare att hävda sig och svarar för endast 25 % av transporter. Bussar anlitas nästan lika mycket, medan bilen utnyttjas i nästan hälften av fallen.

Vid rikskonferenser är konferensdeltagandet för övervägande antalet deltagare ett ärende i tjänsten. Detta medför att kommunikationsläget inte enbart kan bedömas med hänsyn till de direkta resekostanderna, utan även persontid och övriga ersättningar som deltagarens uppdragsgivare måste ersätta bör räknas in.

Ca 70 % av organisationerna, som anordnar rikskonferenser, anser att en restid på under fyra timmar är acceptabel. Ca 40 % vill begränsa sin restid till maximalt sex timmar. Denna avståndsgräns sammanfaller nästan helt med storstadsregionernas läge.

Vad gäller regionala konferenser anser 60 % av arrangörerna, att en restid på maximalt två timmar är acceptabel.

Omgivning

En vacker omgivning uppskattas alltid. För få organisationer är det emellertid en anledning att välja konferensanläggning, medan ännu färre är beredda att betala mera i pensionsavgift för detta.

Det är framför allt idrottsorganisationer och i viss mån ungdomsorganisationer som bedriver en del av konferens-tiden utomhus som fäster en viss vikt vid omgivningen.

Geografisk och kvalitetsmässig fördelning av konferensanläggningarna.

Region	Kvalitetsklasser				Totalt
	I	II	III	IV	
Stockholmsregionen	3	5	4	4	16
Mellansverige	4	11	8	11	34
Sydsverige	9	15	6	16	46
Västsverige	7	9	5	13	34
Nordsverige	3	6	3	16	28
Summa	26	46	26	60	158

Conference facilities 1 – Conferences and their location

Krisno Nimpuno

It has become increasingly common when designing new hotels to include extensive facilities for conferences. Castles and mansions have been converted for the same purpose and it would be difficult to find a largish hotel which does not claim to cater for courses and conferences. This trend is only natural in view of the rapid expansion which has taken place in the past decade in the conference and courses sector. Considerable sums have been invested in facilities throughout the country, although it would seem that this has often occurred without any particular knowledge of the clientele and their preferences.

A study was therefore conducted designed to obtain a general idea of the supply and demand situation as regards hotel facilities for conferences and courses, the location of these and the requirements made in respect of premises and equipment. Part of that study is covered by this report and concentrates on the scope and orientation of the conference activities and on the location of such facilities. A subsequent report deals with the design of the actual premises in greater detail.

Project programme

Three different questionnaires were used dealing with:

- national conferences (organized by national bodies and with the entire country as catchment area)
- regional and local conferences (organized by regional or local bodies and with limited catchment areas)
- conference hotels.

Study visits were also undertaken to a number of sets of facilities representative of the category. Actual conferences were also visited and interviews were conducted with both those attending and those in charge of courses.

The study of the national conferences sector covered approximately 400 national organizations based in Stockholm. The counties of Gothenburg and Bohus, Älvsborg and Halland were chosen for the study of regional conferences. The material for the study was obtained from all athletics associations, youth organizations, professional bodies, authorities, educational organizations, trade unions and a number of private companies.

The study of the course facilities was largely based on a sample of 200 hotels which cater for conferences and which have at least 60 beds.

After sending out repeated reminders to the prospective respondents 63 %, 45 % and 75 % respectively of the questionnaires were received completed.

Much of the non-response could be traced back to respondents whose involvement in conference work was nil or extremely limited.

The conference market in Sweden

At present approximately 30,000 courses or conferences are being held in Sweden each year and this figure may be expected to increase substantially. Of this total about 8000 are arranged by persons or organizations covered by the present study.

Over 60 % of these organizers had less than 30 persons attending the conferences they arranged. Approximately one third of these are small-scale organizers who arrange less than 10 conferences per annum. Around 30 % of the organizers questioned have 30–100 participants per conference and arrange 10–50 conferences per annum. The rest are responsible for a small number of conferences per annum attended by a large number of people.

National conferences

The questionnaire sent out to the organizers of national conferences yielded briefly the following results:

- The conferences comprise largely lectures with second place given to discussion and group work. Evening sessions occur with a little over half of the conferences studied. Recreation takes up a negligible amount of the programme time.
- Lecturers are largely recruited externally.
- Relatively few of the organizers arrange conferences on their own premises.
- Longer conferences (more than four days) represent 33 % of the total.
- Only 20 % of the organizers arrange conferences which take place at weekends.
- The conferences are held in the autumn, winter and spring.
- At present the great majority of the conferences are held in the metropolitan regions. A large number of the respondents preferred the eastern and southern regions.

Regional conferences in the West of Sweden

The replies received from the organizers of regional conferences showed for instance that:

- The majority of the local organizers are sporadically involved in conference work. Only 7 % of the respondents organize more than 20 conferences per annum.

National Swedish Building Research Summaries

R2:1974

Key words:

conference facilities, hotel, location, conference work

Report R2:1974 refers to Research Grant Bb 650, from the Swedish Council for Building Research to Krisno Nimpuno. The present report forms part of the final complete report which is available at the Institute for Building Documentation, Stockholm.

UDC 728.5.001
SfB (97)
ISBN 91-540-2301-7

Summary of:

Nimpuno, K., 1974, *Konferensanläggningar 1 – Konferensverksamhet och lokalisering*. Conference facilities 1 – Conferences and their location. (Statens institut för byggnadsforskning) Stockholm. Report R2:1974, 80 p., ill. Sw. Kr. 18.

The report is in Swedish with summaries in Swedish and English.

Distribution:

Svensk Byggtjänst
Box 1403, S-111 84 Stockholm,
Sweden

- The predominant type of arrangement involves courses with an educational and information-oriented slant. As many as 25 % of the respondents also said however that they organize conferences where the accent is on planning.
- Numbers attending are extremely low. More than 80 % of the conferences are attended by less than 40 persons.
- Two-day conferences are definitely predominant and longer conferences are found only to a very limited extent.
- Almost 80 % of the conferences take place at weekends. The main seasons for conferences are autumn, winter and spring.
- Very few conferences are arranged for outside the region and it is more usual for the town to be chosen as a location than the countryside.

Conference facilities

Sweden has approximately 20–30 acceptable sets of conference facilities, but hundreds of sub-standard. The ample supply of conference premises may be taken to be a response to the increased interest in conferences and also a reflection of the critical situation in which the hotel trade finds itself today. Often, however, conferences are only a sideline as far as the hotel is concerned.

The geographic dispersion of the hotels catering for conferences is an almost exact replica of the population distribution. 79 % are less than 300 km from Stockholm or Gothenburg, half are less than 30 km from an airport and 93 % less than 30 km from a railway station.

50 % are centrally situated in towns, while one third are to be found outside. 80 % advertise themselves as being situated in beautiful natural surroundings.

Geographic location

Half of the national organizers prefer to hold their conferences in southern and eastern Sweden, 14 % in western Sweden and 6 % in the North of the coun-

try. 63 % opt for urban areas and it was noted that most regional organizers like to hold their conferences in their home region.

The location of the conference premises will be clear from the table below. The facilities offered were divided into categories on the basis of quality. Thus, Class I = good facilities, Class II = somewhat faulty, Class III = sub-standard and Class IV = unacceptable.

None of the regions in the table has such an ample supply of satisfactory facilities so as to be able to meet the entire demand for national conferences with Class I. The shortage is greatest in eastern Sweden. In southern Sweden on the other hand the supply is well able to meet the demand. The facilities are by and large of high standard and almost all conferences on a national scale can be held in Class I premises. In western Sweden there is a shortage of facilities. Several sets of facilities of high standard are needed. Finally, in northern Sweden there is an ample supply of premises and facilities, although generally of lower standard.

Conversion and relocation

To sum up then, the supply of conference premises and facilities is not keeping up with the growing demand for amenities of professional standard. It is, however, possible to improve the situation considerably by correcting faults and shortcomings in buildings falling into categories II and III.

When relocating premises it should be borne in mind that requirements regarding location, dimensions and standard vary according to the prospective clientele.

Courses and conferences which do not require the services offered by a hotel (e.g. evening and one-day conferences) are usually held in public premises, e.g. cinemas, theatres, schools etc. Conferences on a national scale on the other hand require a great deal of the conference facilities as regards location, organization, conference service and equipment.

It would also be gratifying to see a sufficient number of high standard conference facilities in the region to cater for regional and local conferences.

Communications

In choosing the place for holding courses and conferences of national proportions the communications to and from the locality play a decisive role. The effect of the transport situation on the finances of a course is marked. The extra cost incurred due to wrong location of conference facilities may amount to as much as Sw. Kr. 10,000 per conference.

With one-day courses it should be possible for both lecturers and those attending to travel from their homes to the course and back again in the same day. This is where access to rapid air links will play an important part.

The railways are the main means of transport for national conferences, closely followed by the private car.

In the case of regional conferences, on the other hand, the railways have more difficulty in competing and account for only 25 % of the transport. Buses are used almost as much, while the car was used in almost half of the cases.

In the case of national conferences, most of those attending do so as part of their job. This means that the communications situation must be assessed not only from the point of view of direct travelling expenses, but also from the point of view of the cost of the time taken for respective participants to reach the place plus various other types of compensation to be paid by participants' employers.

Approximately 70 % of the organizations who arrange conferences at national level consider that it is reasonable for participants to have to travel for up to four hours. Around 40 % wanted to limit travelling time to a maximum of six hours, which coincides almost exactly with the maximum time needed to travel between the metropolitan regions.

For regional conferences 60 % of the organizers feel that two hours travelling is acceptable.

Surroundings

Beautiful surroundings are always appreciated, but few organizations allow this to influence the choice of conference facilities and still fewer are prepared to pay more for hotel accommodation offering such advantages.

It is mainly found to be athletics associations and to some extent youth organizations which spend some of the conference period out of doors that attach a certain measure of importance to the surroundings.

Distribution of the conference facilities from the point of view of geographical location and of standard.

Region	Quality categories				Total
	I	II	III	IV	
Stockholm region	3	5	4	4	16
Central Sweden	4	11	8	11	34
Southern Sweden	9	15	6	16	46
Western Sweden	7	9	5	13	34
Northern Sweden	3	6	3	16	28
Total	26	46	26	60	158

Rapport R2:1974

KONFERENSANLÄGGNINGAR 1 -
KONFERENSVERKSAMHET OCH LOKALISERING

Krisno Nimpuno

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag Bb 650 från
Statens råd för byggnadsforskning till arkitekt SAR Krisno
Nimpuno.

Statens institut för byggnadsforskning, Stockholm
ISBN 91-540-2301-7

Rotobekman AB, Stockholm 1974

FÖRORD

Utredningen om konferensanläggningar uppkom genom ett konsultuppdrag beträffande nyetablering av ett konferenshotell. Den bristfälliga litteratur om konferensverksamheten i Sverige i fråga om organisation, storlek, lokalisering och lokalbehov föranledde undersökningens början. Statens råd för byggnadsforskning¹⁾ möjliggjorde en bredare och mer omfattande fortsättning.

Den del av undersökningen som redovisas i föreliggande rapport har utförts i samarbete mellan Kulturgeografiska Institutionen (prof. Sven Godlund och doc. Olof Wärneryd) vid Göteborgs universitet och Arkplan AB i Göteborg som administrerade projektet.

Krisno Nimpuno står som ansvarig projektledare och anslagsmottagare. Fil.kand. Maimouna Diallo är närmast ansvarig för genomförandet av den kulturgeografiska delen av undersökningen. Denna uppgift övertogs under det sista året av fil.kand. Peter Holmström, som också utförde huvudarbetet vid slutredigeringen.

Vid några tillfällen har betydande bidrag lämnats av konsulter. Civ.ing. Lennart Mehrfors utförde kommunikationsanalysen. Inredningsarkitekt Sven Dahlman utförde ett omfattande arbete i samband med deltagarintervjuerna. Intendent Stig Lantz gav under arbetets första del värdefulla synpunkter vilka i hög grad påverkade undersökningens uppläggning.

Det vitala sekreterar- och ritarbetet på kontoret har vid olika tidpunkter utförts av fru Marianne Betinger, fröken Ulla Bengtsson, fru Solveig Eriksson, fru Violet Gustavsson och fröken Ulla Olsson.

Utöver medlemmarna i arbetsgruppen har ett stort antal personer givit värdefulla råd under arbetets gång. Utöver handledningen från docent Olof Wärneryd gavs värdefullt stöd av professorerna Godlund och Dahl. Utan det stimulerande stödet från forskningssekreterare Ingrid Lundahl hade arbetet aldrig fått samma breda uppläggning som det nu fått. Även källarmästare G. Balledux, dir. G. Corall Bryn och intendent Jonsson gav värdefulla synpunkter.

Ett givande samarbete har även kommit till stånd med fil.kand. Thomas Svegrell, Svenska Kommunförbundet.

Till samtliga dessa utgår vårt varma tack.

---

1)

Eftersom slutrapporten från forskningsprojektet bedömts som alltför omfattande och sammansatt för publicering i en rapport har en uppdelning av materialet gjorts. Denna bearbetning har huvudsakligen skett inom informationsenheten vid Statens institut för byggnadsforskning. Slutrapporten (Nimpuno, K, Konferensanläggningars lokalisering och utformning) innehåller också en tabellbilaga och finns i sin helhet tillgänglig hos Institutet för byggdokumentation, Stockholm. Ytterligare en del publiceras i Byggforskningens rapport R 3 :1973, Konferensanläggningar 2 - lokalutformning.

INNEHÅLL

TABELLFÖRTECKNING	6
FIGURFÖRTECKNING	7
DEFINITIONER	8
1 INLEDNING	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Syfte	11
1.3 Metodik	11
1.3.1 Rikskonferensundersökningen - urval och svars- frekvens	11
1.3.2 Undersökningen om den regionala konferensverk- samheten - urval och svarsfrekvens	12
1.3.3 Undersökningen om konferensanläggningar - urval och svarsfrekvens	14
1.3.4 Frågeformulering för undersökningarna angående rikskonferenser och regionala konferenser	14
1.3.5 Frågeformulering för undersökningen om kon- ferensanläggningar	17
1.3.6 Bearbetning av materialet	18
2 KONFERENSMARKNADEN I SVERIGE	19
2.1 Bild av dagens konferensmarknad	19
2.2 Konferensens funktion	19
2.3 Konferensens roll i samhället	20
2.4 Typer av konferenser	20
2.5 Marknadsuppdelning	21
2.6 Rikskonferensens profil	21
2.7 Den regionala konferensens profil	22
2.8 Jämförelse mellan rikskonferenser och regionala konferenser	23
2.9 Konferensernas arbetssätt	24
2.10 Konferensernas tidpunkt och längd	24
2.11 Var äger konferenserna rum?	25
2.12 Organisationernas verksamhet	26
2.13 Kursmarknadens utveckling	27
2.14 Slutsatser	27
2.14.1 Slutsatser från undersökningen om rikskon- ferenser	27
2.14.2 Slutsatser från undersökningen om regionala konferenser	28
2.14.3 Slutsatser från undersökningen om konferens- anläggningar	30
3 LOKALISERING	32
3.1 Lokalisering av anläggningar	32
3.1.1 Regionindelning	32
3.1.2 Konferensanläggningarnas geografiska fördel- ning	32
3.1.3 Utbud av anläggningar	37
3.1.4 Efterfrågan på anläggningar	43
3.1.5 Balans på marknaden	48

3.1.6	Behov av nya anläggningar	52
3.1.7	Synpunkter på ombyggnad och nylokalisering av anläggningar	53
3.1.8	Effekter av nya anläggningar	54
3.1.9	Arrangörernas val av anläggningar	54
3.1.10	Anläggningarnas omland	55
3.2	Påverkande faktorer vid val av konferensort	55
3.2.1	Anläggningens standard	55
3.2.2	Kommunikationer och transportmedel	57
3.2.3	Restid	59
3.2.4	Anläggningens omgivning	60
3.2.5	Säsong	60
3.3	Kommunikationsanalys	61
3.3.1	Allmänt	61
3.3.2	Förutsättningar	62
3.3.3	Utförande	63
3.3.4	Slutsatser	63
4	KOMMENTAR ÖVER ANNONSERING	65
4.1	Annonseringens syfte	65
4.2	Analys	65
5	LITTERATUR	68
5.1	Litteraturstudier	68
5.2	Referenser	73
5.3	Kompletterande litteratur	74
Bilaga 1	Frågeformulär för undersökningen RIKSKONFEREN- SER	75
Bilaga 2	Frågeformulär för undersökningen KONFERENSER I VÄSTSVERIGE	77
Bilaga 3	Frågeformulär för undersökningen KONFERENS- ANLÄGGNINGAR	79

TABELLFÖRTECKNING

- TABELL 1. Svarsfördelning för rikskonferensundersökningen.
- TABELL 2. Svarsfördelning för undersökningen Konferenser i Västsverige.
- TABELL 3. Antal utskickade formulär och inkomna svar i undersökningen om konferensanläggningar.
- TABELL 4. Procentuell fördelning av befolkning och anläggningar över 5 regioner.
- TABELL 4 B. Absolut fördelning av anläggningar över 5 regioner.
- TABELL 5. Geografisk och kvalitetsmässig fördelning av anläggningar.
- TABELL 6. Fördelning av konferenskapaciteten regionsvis för anläggningar i klasserna I, II, III och IV (Konferenser per år).
- TABELL 7. Fördelning av konferenskapacitet regionsvis för anläggningar i klasserna I och II (Konferenser per år).
- TABELL 8. Fördelning av konferenskapacitet regionsvis för anläggningar i klass I (Konferenser per år).
- TABELL 9. De tre storstadsregionernas konferenskapacitet i klasserna I och II (Konferenser per år).
- TABELL 10. De tre storstadsregionernas konferenskapacitet i klasserna I, II, III och IV (Konferenser per år).
- TABELL 11. Antalet regionala konferenser i landet (Konferenser per år).
- TABELL 12. Utbud av och efterfrågan på konferensanläggningar regionsvis (utbud: konferensmöjligheter per år, efterfrågan: konferens per år).
- TABELL 13. Balans på rikskonferensmarknaden (Konferenser per år).
- TABELL 14. Utbud av och efterfrågan på rikskonferensanläggningar i storstadsdistrikten (utbud: konferensmöjligheter per år, efterfrågan: konferenser per år).
- TABELL 15. Balans mellan utbud av och efterfrågan på rikskonferenser och regionala konferenser (utbud: konferensmöjligheter per år, efterfrågan: konferenser per år).
- TABELL 16. Konferensarrangörernas rangordning av faktorer som har betydelse för val av konferensort.
- TABELL 17. Faktorer framförda i dagspressannonser.

FIGURFÖRTECKNING

- FIGUR 1. Fördelningen regionsvis, i procent av riket, av från vänster till höger befolkningen i landet, alla hotell och pensionat i landet, konferenshotell med minst 60 bäddar samt konferenshotell i urvalet indelade i kvalitetsklasser från I till IV. (TAB. 4,)
- FIGUR 2. Spridningen av de undersökta konferensanläggningarna i kvalitetsklasserna I, II, III och IV.
- FIGUR 3. Spridningen av de undersökta konferensanläggningarna i kvalitetsklasserna I och II.
- FIGUR 4. Spridningen av de undersökta konferensanläggningarna i kvalitetsklass I.
- FIGUR 5. Utbud av konferensanläggningar i klass I och II samt efterfrågan på rikskonferensanläggningar regionsvis.
- FIGUR 6. Utbud av konferensanläggningar regionsvis i kvalitetsklasserna I + II och III + IV samt efterfrågan på regionala anläggningar och rikskonferensanläggningar regionsvis.
- FIGUR 7. Kommunikationsleder och trafikflygfält samt lämpliga etableringsområden för konferensanläggningar.

DEFINITIONER

Det finns ingen allmänt vedertagen definition för en konferens, vilket beror på att den kan vara av olika karaktär.

Med KONFERENS menas i denna undersökning alla sammankomster eller möten med 10 eller fler personer med ett väl definierat arbets- syfte och som varar minst ett dygn.

Begreppet konferens har använts som beteckning för kurs, kongress, seminarium, symposium och andra möten. I de fall där begreppet KURS har använts gäller det utbildningskonferenser, där undervisning i skolstil och övningar förekommer.

Med KONFERENSARRANGÖRER menas organisationer, d.v.s utbildnings- institut, företag, intresseorganisationer av olika slag, som har en intern och/eller extern konferensverksamhet. Arrangörens upp- gifter är att boka anläggning, rekrytera eventuella föreläsare, tillhandahålla konferensmaterial, värva och inregistrera del- tagare samt att svara för genomförandet av konferensen.

Med RIKSKONFERENSER menas konferenser, som arrangeras av riksor- ganisationer och riksföreningar med hela riket som upptagnings- område.

REGIONALA KONFERENSER är konferenser, vars arrangörer har sitt säte inom regionen och har hela regionen som upptagningsområde.

Med KONFERENSANLÄGGNING menas en anläggning där sammankomster (konferenser), övernattningar och måltider äger rum.

En KURSGÅRD är en konferensanläggning, som nästan uteslutande utbjuds genom gruppfförsäljning. Individuella hotell- och restau- ranggäster förekommer ej. De befintliga kursgårdarna är i huvud- sak slutna anläggningar, d.v.s. anläggningens huvudman svarar för hela konferensverksamheten.

Ett KONFERENSHOTELL är ett hotell eller pensionat som bredvid den ordinarie verksamheten uthyr en del av eller hela anlägg- ningen till utomstående konferensarrangörer.

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund

På senare år har i Sverige ett stort antal kursgårdar och kurs-hotell byggts. Dessutom har herrgårdar och slott byggts om i samma syfte. Det finns knappt något större hotell, som inte påstår sig vara kurs- eller konferenshotell.

Avsevärda belopp har investerats över hela landet i en stor satsning på den snabbt expanderande kurs- och konferensmarknaden.

Det förefaller som om en stor del av dessa investeringar har gjorts utan större kunskaper om den potentiella kundkretsen och dess önskemål. Resultatet har därför i många fall ej blivit vad man väntat sig.

Det är främst fortbildningsbehovet inom näringslivet som gjort sig kännbart. Genom t.ex. STF-TLI och SAF ALL-RATI skapas fortbildningsmöjligheter, som tillgodoser det direkta behovet. Denna kursverksamhet har även visat sig utgöra en lämplig kanal för prövning av nya idéer och utbyte av praktiska kunskaper.

Ett stort antal företag har dessutom en mycket omfattande intern utbildningsverksamhet, som i vissa fall har placerats i egna kursgårdar.

Få försök har gjorts för att kartlägga de viktigaste faktorerna i sammanhanget, men trots detta planeras nya projekt och investeringar på många håll.

Bakgrunden är den mycket kraftiga utvecklingen inom utbildningsverksamheten, som även i framtiden väntas få en fortsatt stark tillväxt.

Utbildnings- och fortbildningsverksamheten inom den statliga och kommunala förvaltningen, fackföreningar och branschorganisationer har följt samma mönster. Utvecklingen har i stor utsträckning varit spontan, kurserna har arrangerats efter behov och organisationernas ekonomiska kapacitet har ofta varit en styrande faktor. Vissa yrkesgrupper har således lämnats utanför denna utveckling och även befintliga kursserier visar stora luckor i programmen.

Det råder därför ingen tvekan om att även den fortsatta utvecklingen kommer att vara mycket expansiv. Fler företag och organisationer, som sysslar med kurs- och konferensverksamhet får behov av egna kursgårdar. Lokaliseringen och utformningen av dessa visar sig dock ofta utgöra besvärliga problem.

Inom fritidssektorn pågår likaså många utbildningsaktiviteter. Av ideella organisationer görs här betydelsefulla insatser, vilka oftast är av allmänbildande karaktär eller syftar till en viss hobbyverksamhet och är knutna till den ideella organisationens egen verksamhet. Aktiviteten kommer troligen även här att öka i takt med den växande fritidsverksamheten.

Kraven på kursgårdar inom ramen för fritidsverksamheten skiljer sig avsevärt från kraven på sådana anläggningar knutna till arbetslivets utbildningsverksamhet. Verksamhetens syfte och organisationernas ekonomiska medel spelar här givetvis en roll.

Det synes därför lämpligt att undersöka problematiken i sin helhet och kartlägga alla huvudfaktorer, såväl i fråga om anläggningarna som kursmarknadens utveckling.

Undersökningen har tillkommit med anledning av en förfrågan från en kommun i Västsverige vilken önskade en bedömning av kommunens lämplighet som konferensort.

Projektet består ursprungligen av tre delutredningar, vilka tillsammans med nytt material sammanställts i en slutrapport. De tre grundläggande undersökningarna är:

1. Rikskonferenser, 1970, Diallo o. Nimpuno, arbetsrapport.
2. Konferenser i Västsverige, 1970, Diallo o. Nimpuno, arbetsrapport.
3. Konferensanläggningar, 1971, Diallo o. Nimpuno, arbetsrapport.

Dessa undersökningar påbörjades med en kartläggning av rikskonferensmarknaden med som utgångspunkt riksarrangörer i Stockholm. Vid en preliminär bearbetning av materialet kunde en bestämd konferensprofil för rikskonferenser utläsas i Diallo o. Nimpuno (1970 a).

Vid samma tidpunkt fick vi del av en rapport från en undersökning utförd vid kulturgeografiska institutionen vid Uppsala universitet (Andersson, Svegrell o. Thorvald, 1968). Denna utredning stämde i stora drag överens med resultatet av den egna undersökningen. I vissa avseenden signalerades dock avvikelser, som inte utan vidare kunde förklaras.

En närmare studie ledde till tanken att skillnaderna kunde bero på två faktorer, för det första olika definitioner på begreppet konferens, för det andra differenser i urvalet. Uppsalaundersökningen tycktes innehålla en rad lokala organisationer, d.v.s. konferensarrangörer med rent regionalt upptagningsområde. För att möjliggöra en bedömning av den regionala konferensverksamheten beslöts att företa ännu en enkätundersökning med som population arrangörer i tre västsvenska län: Göteborgs- och Bohus län, Älvsborgs län och Hallands län (Diallo o. Nimpuno, 1970 b). Målsättningen var att få med samtliga organisationer i vissa kategorier samt alla stora företag och att undersöka konferensverksamheten av internat-typ i icke egna lokaler.

Denna rikskonferensprofil, som erhållits efter den första undersökningen gav underlag till ett frågeformulär, som riktades till de större konferensanläggningarna i landet (Diallo o. Nimpuno, 1971).

Vid granskning av resultatet visade det sig att en betydande konferensverksamhet bedrevs i klart undermåliga anläggningar. Det visade sig samtidigt, att några konferenshotell hade föreställningar om konferensverksamhet som var klart avvikande från resultatet i ovannämnda undersökning. Efter studier av det preliminära resultatet i dessa undersökningar fanns således en rad obesvarade frågor.

Parallellt med denna undersökning företogs en rad andra studier: diskussioner med hotelldirektörer och kursledare, inventering av befintliga och planerade konferensanläggningar i Västergötland och Östergötland samt på Västkusten, en inventering av större sammanträdeslokaler i Göteborg, ett studium av kommunikationssystemet i den egna regionen (Västsverige) samt studier av de ekonomiska effekterna av konferensverksamheten.

Vidare har lokaliseringen behandlats mer ingående med en redovisning av utbud och efterfrågan och därav följande balans på marknaden. Dessutom har en annonsanalys gjorts.

Med dessa undersökningar som grund har vidare studier gjorts framför allt på anläggningssidan med specialstudier av anläggningarnas konferensdelar, konferenssalar, grupprum, förberedelse- rum m.m. Konferensdeltagare intervjuades med elopin-teknik rörande sina åsikter om dessa faktorer. Dessa studier redovisas i Rapport R3:1973, vilken även innehåller utarbetade anvisningar för lokalutformning.

1.2 Syfte

Utredningen är ett första försök att få en överblick över kurs- och konferensverksamheten i landet, dess lokalisering, spridning och uppläggning, samtidigt som den vill klargöra de behov och krav på konferensanläggningarnas utformning, vilka länge har varit försummade. Den vill samtidigt belysa verksamhetens funktion och roll i dagens samhälle.

Målsättningen är att undersöka dels efterfrågan på konferens- och kursanläggningar, den önskade lokaliseringen av dessa samt de krav, som ställs på lokaler och utrustning, dels tillgången på existerande anläggningar och vad dessa har att erbjuda beträffande kapacitet, standard och i viss mån även serviceorientering. Meningen är också att utarbeta ett klassificeringssystem för konferensanläggningar och även att upprätta förslag till byggnadsprogram för dessa.

Detta bör ställas i ett större sammanhang och belysa utbildnings- och informationsverksamhetens betydelse i dagens samhälle och samtidigt behovet för arbetslivet och fritiden. Dominerande trender, som styr behovet i en viss riktning och prioriterar vissa sektorer framför andra bör också belysas. Dessa får konsekvenser för verksamhetens organisation och struktur.

1.3 Metodik

1.3.1 Rikskonferensundersökningen - urval och svarsfrekvens

Ett frågeformulär utsändes till 394 organisationer. Dessa var de organisationer som finns registrerade i Bygginstitutioner (1967), Tjänstemännens Kursmarknad (1969) och Stockholms telefonkatalog under rubrikerna Svensk(a) och Sverige.

Populationen utgörs framför allt av olika yrkessammanslutningar; fackförbund, intresseorganisationer och yrkesföreningar. Urvalet begränsades till organisationer med huvudsäte i Stockholm, vilket begränsar slutsatserna ifråga om lokaliseringsfrågor.

Urvalet omfattar även 48 företag. Flertalet av dessa utgörs av utbildningsinstitut. Valet av övriga företag var mycket osystematiskt och ej representativt. Det bör påpekas att det finns många företag, som har etableringar inom hela riket och bedriver en mycket omfattande konferens- och kursverksamhet och som därför bör betraktas som riksarrangörer, exempelvis banker, försäkringsbolag och försäljningsbolag.

På grund av att vissa organisationer inte bedrev någon kurs- eller konferensverksamhet överhuvudtaget, returnerades 76 frågeformulär. Antalet kursarrangörer som besvarade frågeformuläret var 248. Detta ger tillsammans en svarsfrekvens på 82 %. I det instruktionsbrev som medföljde enkäten påpekades ej klart, att de organisationer som inte anordnade någon kurs eller konferens skulle återsända frågeformuläret. På grund av detta kan man mistänka, att bortfallet innehåller till största delen icke kursarrangerande organisationer.

Den erhållna svarsfrekvensen får ses som mycket tillfredsställande. I detta sammanhang bör påpekas, att bland de organisationer som svarat finns det ett betydande antal stora riksorganisationer och kursinstitut, t.ex. TBV, TCO, SACO och ALI, vilka har en mycket differentierad och utåtriktad utbildningsverksamhet. De utbildningsinstitut som inte svarat var oftast små och hade en mycket specialiserad utbildningsverksamhet inom en liten sektor.

Svarsfördelningen för olika typer av organisationer visas i TAB. 1.

1.3.2 Undersökningen om den regionala konferensverksamheten - urval och svarsfrekvens

Undersökningsobjekt utgjordes av samtliga fackförbund som står registrerade i Göteborgs-, Borås-, Halmstad-, Uddevalla- och Vänersborgsdelen av telefonkatalogen år 1969, bildningsorganisationer såsom ABF, TBV, KV, NBV, Medborgarskolan m.fl., idrottsorganisationer hämtade ur Bohuslän - Dals idrottsförbunds adresskalender (1969) samt minneslistor för Göteborgs distrikts Idrottsförbund (1969) och Hallands Idrottsförbund (1969). Vidare ingick ungdomsorganisationer, vilka erhöles från Sveriges ungdomsorganisationers landsråd, samt offentliga organisationer (myndigheter), drätselkammare, landsting och arbetsmarknadsstyrelsens lokala avdelningar, inhämtade dels ur Sveriges Kommunalkalender (1967) dels ur förutnämnda telefonkataloger. Företag med 1 000 eller fler anställda hämtades ur Svenska Industrikalendern (1967) och intresseorganisationer ur Göteborgs telefonkatalog under rubrikerna Göteborgs ..., Svensk(a) ..., Sverige ....

Totalt uttogs 869 organisationer, som var och en erhöles ett frågeformulär.

TABELL 1. Svarsfördelning för rikskonferensundersökningen

	Till- frågade	Svarande med ut- bildn. verks.	utan ut- bildn. verks.	Icke svarat	Svarsfrekvens
Utbildnings- institut	35	26	0	9	74,5
Företag	22	10	11	1	95,8
Fackförbund	90	60	13	17	81,1
Bransch- och andra intresse- organisationer	161	99	35	27	83,2
Yrkesföreningar	86	53	17	16	81,4
Summa	394	248	76	70	82,3

Av det totala antalet utsända formulär återsändes 75,5 % varav 44,6 % ifyllda; en i och för sig acceptabel svarsfrekvens. De returnerade, således ej ifyllda, frågeformulären utgjordes av hela 30,8 %.

I både frågeformuläret och det medföljande brevet underströks det att enkäten endast avsåg konferenser och kurser med övernattning som arrangeras i icke egna lokaler. Man kan därför anta att flertalet av de organisationer som ej besvarat och som returnerade icke ifyllda frågeformulär ej bedrev verksamhet av ovan nämnda karaktär. Detta kan vara fallet för många bildningsorganisationer, som ofta använder skol- och samlingslokaler för sin utbildningsverksamhet.

En översikt över organisationernas svarsfördelning ges i TAB. 2.

1.3.3 Undersökningen om konferensanläggningar - urval och svarsfrekvens

I en första omgång utskickades frågeformulär enbart till hotell upptagna i Hotell och pensionat i Sverige (1969).

Senare skickades en första påminnelse till samtliga hotell, som ej inkommit med svar. Samtidigt utökades populationen med de anläggningar, som nämnts av rikskonferensarrangörer och som ej tidigare erhållit frågeformulär.

Ytterligare en påminnelse gjordes. Denna gång utökades populationen med anläggningar upptagna i Konferenshotell i Sverige (1970), vilka ej tidigare berörts. Ett urval hade i samtliga fall gjorts genom att begränsa undersökningen till hotell med 60 bäddar eller fler.

Svarsfrekvensen i denna undersökning var 72 %, TAB. 3.

En förklaring till att 28 % ej svarat kan vara att hotellägare, som påstått sig ha ett hotell rustat för konferenser, vid studiet av det detaljerade frågeformuläret fann att det egna hotellet hade många brister och därför helt enkelt undlät att svara. Denna teori har bekräftats vid samtal med åtskilliga hotellägare. Det kan också tänkas att några inte har velat svara med tanke på konkurrensläget.

Kursgårdar är inte medtagna i denna undersökning. De ägs privat av föreningar och organisationer och har därigenom helt andra driftsfaktorer än övriga kursanläggningar.

1.3.4 Frågeformulering för undersökningarna angående rikskonferenser och regionala konferenser

Den uppsättning frågor (se BIL. 1 och 2) som riktades till kursarrangörerna för att undersöka kurs- och konferensverksamhetens struktur och organisation kan uppdelas i fem kategorier; 1. innehåll, 2. programutformning, 3. lokaliseringsfaktorer, 4. antitade kurs- och konferensanläggningar och 5. utbildningsmiljö.

TABELL 2. Svarsfördelning för undersökningen Konferenser i Västsverige.

Typ av organisation	Svarande				Icke svarande	
	Antal tillfrågade	Med utbildnings- verksamhet antal	Utan utbildnings- verksamhet antal	Summa svarande	antal	%
		%	%			
Företag	32	43,7	13	27	5	15,6
Myndighet	42	26,2	14	25	17	40,5
Fackförbund	328	33,5	118	228	99	30,2
Idrottsförbund	132	56,8	26	101	31	23,5
Bildnings- organisationer	147	56,5	33	116	31	21,1
Ungdoms- organisationer	77	70,1	19	73	4	5,2
Intr esse- organisationer	111	36,9	45	86	23	22,5
Summa	869	44,6	268	656	212	24,4

TABELL 3. Antal utskickade formulär och inkommande svar i undersökningen om konferensanläggningar.

Urvalsramar	Antal utskickade formulär	Antal inkommande positiva svar	Svarsfrekvens %
STF-katalogen (1969)	196	147	-
Hotell nämnda av rikskonferensarran- görer	8	5	-
Konferenshotell i Sverige (1970)	18	7	-
Summa	222	159	72

De intervjuade fick ange vilka kurser de anordnar. Vid bearbetningen av INNEHÅLL kategoriserades kurserna i följande ämnesområden:

- Utveckling på fackområde, t.ex. kurser i hyreslagstiftning, tal- och framställningsteknik samt entreprenadjuridik.
- Den inre organisationen, t.ex. kurser om rationalisering, bokföring, produktionsteknik, företagsekonomi och planeringsteknik.
- Den yttre organisationen, t.ex. kurser om marknadsföring, säljteknik och distributionsteknik.
- Arbetsledning, t.ex. kurser i produktionsledning, projektledning, personaladministration, personalledning och chefsutveckling.
- Utbyte av information, främst en sort av möten som sker i form av årsmöten, kontaktkonferenser, upplysningskonferenser och styrelsemöten.
- Fackföreningsfrågor, t.ex. kurser om avtalsfrågor, fackföreningskunskap, tolkning av kollektivavtal och arbetslöshetskassornas bestämmelser.

Under PROGRAMUTFORMNING upptogs två aspekter; kursverksamhetens omfång och uppläggning. Med ett sammanfattande mått, antal kursdeltagardagar, skulle anges antalet kurser som arrangeras årligen multiplicerat med antalet deltagare per kurs multiplicerat med kursens längd i dagar.

Under LOKALISERING upptogs verksamhetens geografiska och tidsmässiga spridning. I samband med detta ställdes också frågor rörande kommunikationen liksom den acceptabla restiden i timmar till konferensplatsen.

Under ANLITADE KURS- OCH KONFERENSANLÄGGNINGAR fick arrangörerna namnge de kursgårdar och/eller konferenshotell som de ansåg vara tillfredsställande.

Under UTBILDNINGSMILJÖN frågades huruvida kurserna eller konferenserna förläggs på landsbygd eller i tätort och vilken årstid de koncentreras till. I en särskild fråga ombads de intervjuade att prioritera vissa angivna krav på lokaler där kurser eller konferenser äger rum.

1.3.5 Frågeformulering för undersökningen om konferensanläggningar

När frågeformuläret (se BIL. 3) utarbetades, var målsättningen att göra det så begränsat som möjligt utan att för den skull minska på den information som frågorna kan ge. Frågorna utformades därför på sådant sätt att de i regel endast skulle besvaras med ja, nej eller rena sifferuppgifter (antal, storlek, osv.).

Förutom information från detta frågeformulär inhämtades uppgifter beträffande öppethållande, storlek och utrustning ur Hotell och pensionat i Sverige (1969) respektive Konferenshotell i Sverige (1970).

Frågeformuläret omfattar 20 frågor indelade i tre kategorier; 1. hotellkapacitet, 2. kursanläggning och 3. geografiskt läge.

Under HOTELLKAPACITET återfinns frågor om de kapacitetsfaktorer som är bestämmande för ett hotells utnyttjande och framgång som konferensanläggning:

- Parkeringsplatser
- Enkelrum
- Pris för helpension
- Restaurangkapacitet
- Kursdeltagaredagar.

Under KURSANLÄGGNING behandlas hur hotellen är rustade, både vad beträffar lokalutformning och utrustning, för att ta emot konferenser. Den utrustning som har tagits med är den som kursarrangörer ansett viktig eller önskvärd.

- Kurslokalens mått, längd och bredd
- Kurslokalens höjd
- Mörkläggning
- Skrivbord
- Kaffekök
- Inomhusförbindelse mellan kurslokal och hotelldel
- Kurssekretariat
  - a. Duplicering
  - b. Bildframställning
  - c. Räknemaskiner
- Arbetsrum för föreläsare
- Kursavdelning, egen telefon
- Antalet telefonautomater för kursdeltagare.

Under GEOGRAFISKT LÄGE behandlas

- Sidoaktiviteter i närheten
- Avstånd till Stockholm och Göteborg
- Avstånd till järnvägsstationen
- Avstånd till flygplats
- Hotellets läge
  - Centralt eller i utkant av stad
  - Utanför skogsområde, park eller sjö
- Var kurslokalen planerad för sitt ändamål när den byggdes?

1.3.6 Bearbetning av materialet

Bearbetningen av materialet har utförts manuellt, vilket berodde på att själva arbetet påbörjades innan hela materialet inkommit. Detta finns arkiverat i ett kortsystem, från vilket man snabbt och enkelt kan utläsa den information man är intresserad av.

En stor del av materialet har sammanställts i tabellform och redovisas i en bilaga (BIL. 3) till den slutrapport som finns tillgänglig på Institutet för byggdokumentation. Där finns också de delrapporter som behandlar de i 1.1 beskrivna grundläggande undersökningarna.

2.1 Bild av dagens konferensmarknad

En beräkning av antalet redovisade konferenser visar att ca 8 200 konferenser arrangeras årligen av respondenterna i vår undersökning.

För att få en profil av konferensmarknaden används antalet per år anordnade konferenser samt antalet deltagare per konferens för respektive organisation. När dessa sattes i relation till varandra erhöles följande fördelning av arrangörerna.

Den största gruppen, över 60 % av de svarande, utgörs av arrangörer, som har ett deltagarantal per konferens på under 30 personer. I denna kategori är ca 30 % små arrangörer vars verksamhet understiger 10 konferenser per år. Den andra hälften utgörs av arrangörer, som anordnar mellan 20 och 100 konferenser årligen.

En mellangrupp på ca 30 % av de svarande består av arrangörer med ett deltagarantal, som varierar mellan 30 och 100 personer per konferens och vars verksamhet omfattar 10 till 50 konferenser årligen.

För bägge dessa grupper hålls konferensen under i genomsnitt tre dagar.

Till sist har vi ett fåtal (ca 6 %) arrangörer vars verksamhet understiger 10 konferenser per år men har ett deltagarantal varierande mellan 100 och 1 000 personer per konferens.

2.2 Konferensens funktion

Konferensens främsta uppgift är informationsförmedling både mellan enskilda och grupper i samhället. Den vanligaste förekommande konferenstypen är UTBILDNINGSKONFERENSER, som ger en specifik information och ett kunnande för aktivt bruk. En annan funktion fyller INFORMATIONSKONFERENSER. Dessa sprider ett mindre specificerat kunnande, som inte kommer till direkt användning utan ger en kunskapsbas för passivt utnyttjande.

Konferensen ger, samtidigt med information om nya fakta och förhållanden, kontakt med personer som har kunskaper och praktiska erfarenheter vilket kan ge en återkopplingseffekt, så kallad feed-back-effekt, som för deltagarna kan vara av väl så stor nytta, som den direkta information konferensen ger. Konferensen fungerar även som mötesplats för kolleger inom samma bransch, både horisontellt och vertikalt samt ger möjligheter till kontakter över branschgränserna.

Konferensen utnyttjas även som ett led i lanserandet och spridningen av nya idéer och av tekniska och administrativa nyheter genom skapandet av kanaler för innovationsförloppet. Genom återkopplingseffekten tillförs konferensen nyttig kritik av idéer och nyheter, som på ett eller annat sätt testats.

Den nuvarande samhällsstrukturen är mycket segmenterad och specialiserad och enskilda individer och befattningshavare kan ha svårt att ställa sin situation i relation till samhället i övrigt och även ha svårt att se ett perspektiv på sin tillvaro, både privat och inom förvärvslivet.

Konferensen ger då enskilda personer möjligheter till kontakt med folk som har likartade problem i andra branscher och har kommit till liknande slutsatser och lösningar.

De olika ELEMENTEN i konferensen kan beskrivas som en SAMLINGS-FUNKTION, som konkretiseras i form av sammanträden, en YTTRANDE-FUNKTION, som konkretiseras i form av debattinlägg o.dyl. samt en SAMARBETSFUNKTION, som består av bl.a. grupparbeten.

2.3 Konferensens roll i samhället

Som informations- och innovationskanal har konferensen erhållit en mycket framträdande roll i samhället och då framför allt inom näringslivet. Som utbildningsinstitut spelar konferensen även en stor roll inte bara för de privata företagen utan också för den offentliga sektorn. Professor Rubenowitz (1968) framhåller att företagens investeringar på utbildningsområdet är tre gånger lönsammare än på andra områden.

Konferensen utnyttjas flitigt för att lösa specifika problem i samhället som t.ex. vid kommunala budgetförhandlingar och löneuppgörelser.

Vid frågor där snabba beslut fordras och därför öga-mot-ögakontakt behövs för lösningar av konkreta problem är konferensen en synnerligen lämplig arbetsform. Här bjuds även möjligheter till informella kontakter, som har en större betydelse i samhället än man föreställer sig.

Ännu en faktor, som gör konferensarbetet så effektivt är möjligheter att redovisa skriftligt material och bildmaterial samtidigt som man har muntlig kontakt.

2.4 Typer av konferenser

Enligt Andersson et al (1968) finns det fyra typer av konferenser.

Den UTBILDANDE konferensen är den dominerande typen och svarar för nästan hälften av marknaden. Kurserna avslutas vid varje tillfälle och deltagarantalet är i allmänhet mellan 15 och 60 personer.

De INFORMERANDE konferenserna, som uppgår till en tredjedel av marknaden, ger en mer löpande och mindre specificerad information. Antalet deltagare är mer varierande och kan sträcka sig upp till 200 personer.

BESLUTANDE konferenser har karaktär av årskongress med ett deltagarantal på upp till flera hundra samtidigt som den tidsmässigt är ganska kort.

Den PLANERANDE konferensen är den typ som har lägst antal deltagare och den är i allmänhet kortvarig.

2.5 Marknadsuppdelning

Den totala konferensverksamheten i landet beräknas uppgå till drygt 30 000 konferenser per år, varav 11 500 är rikskonferenser, TAB. 11 och TAB. 12.

Konferensverksamheten i landet kan uppdelas i konferenser på riksplanet och regionala konferenser. Rikskonferenser anordnas av arrangörer från hela landet och får även sina deltagare härifrån medan arrangörerna av regionala konferenser tar sina deltagare enbart från samma region.

Konferensmarknaden på riksplanet domineras av kursverksamhet och består av utbildande och informerande konferenser.

Rikskonferensverksamheten är tämligen enhetlig i sin sammansättning och karaktär. Deltagandet är ett uppdrag i tjänsten och sker på arbetstid och på arbetsgivarens bekostnad. Verksamheten syftar även till en utökning av den anställdes framtida uppgifter och kan ofta ses som en indikation till befordran.

Den regionala konferensverksamheten kan uppdelas i yrkeskonferenser och frivilliga konferenser, varav yrkeskonferenserna i stort sett har samma sammansättning och verksamhetsområden som rikskonferenserna. Detta kan sägas om företag, myndigheter, intresseorganisationer och fackförbund. Det är framförallt den sista gruppen, som väger tyngst i regionala konferenssammanhang. I viss mån kan denna verksamhet ses som en lokal spegling, uppföljning och spridning av rikskonferenser. Detta gäller i mycket hög grad utbildningsverksamhet av olika slag.

2.6 Rikskonferensens profil

Rikskonferensen har fler deltagare och varar längre än den regionala konferensen. Man reser i genomsnitt mycket längre till en rikskonferens än till en regional konferens och vid längre konferenser spelar restiden mindre roll.

Flyg används därför relativt ofta vid korta konferenser samt av föreläsare, som inte deltar i konferensens hela längd. Järnväg utnyttjas oftare än bil. Rikskonferenser varar oftast 2-5 dagar.

Som minimigräns för deltagarantalet sätts oftast 30-35 deltagare, detta för att täcka administrations- och föreläsarkostnaderna. Den övre gränsen är mest beroende av effektiviteten i grupparbetet och av arbetsrummens utrymmeskapacitet och tekniska standard. Antalet grupper måste man begränsa i samband med resurserna vid handlingen. Deltagarantalet vid rikskonferenser rör sig därför mellan 40 och 60 personer.

Konferensdeltagandet är tjänsteuppdrag och därför hålls konferenserna på vardagar. De mest utnyttjade årstiderna är höst och vår. Sommaren utnyttjas sällan.

Järnväg föredras vid resor till rikskonferenser, som därför företrädesvis hålls i anläggningar, som ligger i närheten av stambana och som har hög standard; enkelrum för deltagare, rymliga lokaler och grupprum.

2.7 Den regionala konferensens profil

En typ av regionala konferenser är yrkeskonferenser vilka kan sägas utgöra den sista eller näst sista fasen i ett innovationsförlopp där nya upptäckter, tekniker, metoder och organisationsbeslut förmedlas till arbetsledare och andra, som direkt kommer att beröras. Dessa kunskaper har tidigare behandlats på högre nivåer, nämligen inom en liten krets av fackmän och beslutsfattare samt på rikskonferenser.

En betydande del av denna verksamhet äger rum på dagtid, varvid traktamente och tidsersättning utgår. Detta medför stora kostnader och åstadkommer märkbara avbrott i arbetstiden. Det är därför logiskt att arbetsgivaren kräver effektivitet. Dessa konferenser är förmodligen speciellt konjunkturkänsliga och vid en ekonomisk åtstramning är konferensverksamheten ett av de första områdena för arbetsgivarnas inbesparningar, trots att det egentligen borde vara tvärtom.

Från deltagarens håll ställs vissa krav på god hotellstandard och bra utbildningsmiljö. Konferenserna är korta oftast med endast en övernattningsnatt. Resvägen måste vara så kort, att man till och från konferensen kan resa utan att inskränka arbetsdagen. Sidoarrangemang kan därför inte rubriceras som väsentliga, då man inte hinner utnyttja befintliga arrangemang. Man önskar hellre mer tillfredsställande och effektivare lokaler och är beredd att betala betydligt mer än de ideella organisationerna, dock inte så mycket som rikskonferensdeltagarna.

Den andra typen av regional konferensverksamhet bedrivs mest av ideella organisationer, idrotts- och ungdomsorganisationer och i viss mån utbildningsförbund.

Deltagarna besöker konferenserna helt frivilligt och står själva för huvudparten av kostnaderna. Verksamheten initieras och utvecklas i hög grad lokalt och är inte en uppföljning av centralt styrd verksamhet. Dessa konferenser utgör i viss mån en avkoppling.

Miljön är därför viktig och sidoarrangemangen får ej försummas. Priset är en viktig faktor. Man betalar helst så lite som möjligt för mat och logi, och i vissa fall är man beredd att dela rum och delta i servicearbetet med bäddning, diskning m.m. Även dessa konferenser är konjunkturkänsliga.

2.8 Jämförelse mellan rikskonferenser
och regionala konferenser

	Rikskonferenser	Regionala konferenser
Över 20 konferenser per år anordnas av	27 % av respondenterna	7 % av respondenterna
Storarrangörer anordnar mest	Kurser	Kurser
Storarrangörer anordnar mest konferenser på	2-5 dagar	1-2 dagar
Storarrangörer finns framför allt bland	Företag (21 %)	Företag (21 %)
Små arrangörer (en eller fågångsarrangörer) har	Korta konferenser	1-2 dagars konferenser (83 %), men långa konferenser (minst 4 dagar) förekommer också (17 %)
Småarrangörer är aktiva under	Vår och höst	Vinter, vår och höst
Långvariga konferenser hålls på	Landsort	Landsort
Långa konferenser anordnas mest av	Intresseorganisationer	Företag och myndigheter
Storstads- eller stads-konferenser är oftast	Kortvariga	Både korta och långa
Konferensens syfte	Utveckling av yrkeskunskap	Blandade sorter av kurser
Kurslängden är	Till 33 % över 3 dagar	Till 13 % över 2 dagar
Veckohelg utnyttjas för konferenser till	20 %	65 %
Mest anlitade transportmedel är	Bil 34 % Tåg 41 %	Bil 64 % Tåg 18 %
Max. acceptabel restid är	Högst 4 tim. (60 %)	Högst 2 tim. (59 %)
Mest valda region	Syd och öst	Egen
Årstid	Höst, vinter, vår	Höst, vinter, vår
Sommarkonferenser utgör	6 %	14 %
Staden som förläggning	Storstad 76 %	Stad 60 %
Max. helpensionspris ¹	Över kr 70	Kr 40-50
Genomsnitt deltagareantal ¹	30-60	16-40

¹ Här har även andra källor än enkätsvaren använts.

2.9 Konferensernas arbetssätt

Det genomgående viktigaste inslaget i konferensarbetet är föreläsningarna. Diskussioner och grupparbeten intar därefter ungefär lika stor plats, ofta mellan 25 och 50 % av konferenstiden.

För rikskonferenser åtgår endast en liten del av den totala konferenstiden till rekreation. Arbetet är mycket intensivt och den övervägande delen konferenser utnyttjar kvällstiden i hög grad.

På de regionala konferenserna uppskattar man alla extra arrangemang, som idrotts- och fritidssysselsättning, även om detta inte tycks vara någon avgörande faktor. De regionala konferenserna äger rum i deltagarnas egna trakter, varför relativt få respondenter menar att omgivningen spelar någon större roll. Däremot har man för rikskonferenser större intresse av att besöka intressanta regioner och försöker således sprida konferenserna inom landet, se 3.1.2.

Det starka inslaget av diskussioner och grupparbeten på rikskonferenserna medför en del krav på konferensanläggningarna, som trots att de ofta är bristfälliga i allmänhet erbjuder möjligheter till grupparbeten. För de regionala konferenserna är detta behov inte så utpräglat.

Tekniska hjälpmedel är för alla typer av konferenser nödvändiga så att man kan duplicera skriven text och teckningar och även producera diabilder. Väl utformade föreläsarrum och väl utrustade sekretariat är därför av stor vikt för konferensens smidiga genomförande.

2.10 Konferensernas tidpunkt och längd

Höst och vår är för rikskonferenser de mest utnyttjade årstiderna. Vintern anses mindre lämplig som konferensårstid, och under sommaren förekommer en endast obetydlig konferensverksamhet.

Den regionala konferensverksamheten är jämnare fördelad över året. Dock är höst och vår de dominerande årstiderna, medan sommaren används något flitigare som konferensårstid än för rikskonferenser.

Rikskonferenser hålls nästan uteslutande på arbetsdagar, antingen de är på 4-5 dagar eller 1-2 dagar. De sistnämnda förlägges för övrigt framför allt till slutet av arbetsveckan (torsdag, fredag).

De regionala konferenserna däremot, som oftast är mycket korta och med en klar dominans för tvådagarskonferenser, förläggs till övervägande del till veckoslut.

Riksarrangörer med en mycket begränsad konferensverksamhet anordnar framför allt korta konferenser, medan konferenser på en vecka eller längre tid är vanligare bland större arrangörer.

Konferenslängden har liten betydelse för valet mellan bil och tåg som transportmedel, medan flyg framför allt används vid kortare konferenser.

Av de regionala konferenserna utgör tvådagarskonferenserna 71 % medan endagskonferenserna utgör 16 %. Vid kortare konferenser föredras tätort, medan man vid längre konferenser oftare föredrar landsbygden och således accepterar en längre restid.

2.11 Var äger konferenserna rum?

En geografisk beskrivning av var i landet konferenserna äger rum finns i 3.1. Här beskrivs vilka typer av lokaler som oftast utnyttjas i kurs- och konferenssyfte.

Beträffande valet av kurs- och konferenslokaler kan man urskilja tre typer av konferenser och kurser. Den ordinarie rikskonferensen äger rum på hotell och kursgårdar, vilka ibland är planerade och byggda just för detta ändamål, medan merparten består av vanliga typer av hotell som är mer eller mindre ombyggda för konferens- och kursbruk och har en kombinerad funktion av dels konferens- och kurshotell och dels turist-motor- och affärshotell. Enligt Andersson et al (1968) äger omkring hälften av alla rikskonferenser rum på hotell och ca hälften på kursgårdar.

De regionala konferenserna har ett större lokalutbud att välja mellan, då de i allmänhet har färre deltagare och är kortare än rikskonferenser. Man utnyttjar förutom hotell även pensionat, folkhögskolor och vandrarhem.

Det finns även kursgårdar, som helt har specialiserat sig på konferenser och kurser och endast detta. Det har den fördelen att man vid utformningen av lokalerna inte behöver kompromissa med andra krav, t.ex. behov av festvåning o.d.

Det råder idag ett underskott på kvalificerade konferenshotell, medan det totalt sett finns en överkapacitet i landet, se 3.1.5. Tillgången till lokaler är alltså god, medan det dock råder brist på specialinredningsområdet och servicen i form av kurssekretariat o.d.

En annan typ av konferenser kännetecknas dels av att man inte ligger i internat, deltagarna är utplacerade på olika hotell och liknande och dels av att deltagareantalet är tämligen stort (kongresser o.d.), vilket kräver stora lokaler. Man utnyttjar ofta, förutom festsalar på hotell, samlings-salar i skolor och på Folkets Hus samt biografier och mässhallar av vilka många är mer eller mindre lämpliga för detta ändamål.

Den tredje konferenstypen är mer av kurstyp med små grupper som sammanträffar mera kortvarigt och i mindre lokaler. Här förekommer mest utbildning i form av kvällskurser o.d. och man använder sig oftast av skollokaler och andra mindre samlingslokaler.

Denna typ av kurser och konferenser är den typ som expanderar mest, och man kan således räkna med att behovet av mindre samlings-salar kommer att göra sig mest gällande. Här finns ju också ett mycket stort utbud av denna typ av arbetsrum.

2.12 Organisationernas verksamhet

Utbildningsverksamheten bedrivs av en mängd olika organisationer med vitt skilda mål och uppgifter. I detta avsnitt belyses hur kursinnehåll, omfång, lokalisering och rekrytering av föreläsare varierar hos olika organisationer.

Med hänsyn till kursinnehållet framgår att tyngdpunkten på utbildningsverksamheten för närvarande ligger på utvecklingen av yrkeskunskap. Detta återspeglar de senaste årens allt dominerande behov av kvalificerat men även flexibelt yrkesutbildad arbetskraft och överensstämmer med professor Rubenowitz' (1968) undersökningsresultat, som visar tjänstemännens önskan till fördjupning inom det egna fackområdet snarare än en breddning till angränsande områden.

Det är framför allt yrkesföreningarna som lägger huvuddelen av sin utbildningsverksamhet på yrkesutbildning. De svarar för den största andelen av verksamheten i hela undersökningsmaterialet. Därefter har intresseföreningarna en stor andel med ungefär 30 % av sin utbildningsverksamhet här.

Arrangörernas karaktär påverkar sannolikt kursernas innehåll på så sätt, att yrkesföreningarnas fackkurser kräver mera bransch- eller problemanpassning. De är därför generellt mer praktiskt inriktade, medan intresseföreningarnas kurser är mer teoretiska.

Rekrytering av föreläsarna sker i större grad ur de egna leden av yrkesföreningarna än av intresseföreningarna, då det behövs såväl fack- som branschexperter för branschproblem. På samma sätt kan variationer i kurslängden tolkas.

Deltagarnas gemensamma professionella bakgrund underlättar snabba sammankomster (endagskurser) för yrkesföreningarna, medan branschproblemets komplexitet medför, att intresseföreningarna anordnar längre kurser.

Omkring 20 % av utbildningsverksamheten består av kurser rörande den yttre organisationen. Dessa innehåller bl.a. prognosmetoder och kontrolltekniker av avnämare och kunder, d.v.s. de organisationer eller grupper utanför den egna som berörs av verksamheten. Omkring 15 % av verksamheten omfattar kurser rörande den inre organisationen, generellt med hänsyn till en ekonomisk företagsdrift och speciellt beträffande produktionen.

Det är främst intresseorganisationerna som är aktiva inom utbildningen rörande den yttre organisationen, där det ges kännedom om de metoder som kan användas för att hävda de egna intressena. I

synnerhet för intresseorganisationer, som i denna undersökning domineras av organisationer med kommersiella intressen, är metoder rörande marknadsföringsteknik och reklamteknik av stor betydelse.

Kurserna hålls på arbetsdagarna. Detta är ett helt annat förhållande än hos fackförbunden och yrkesföreningarna som i hög grad förlägger sin utbildningsverksamhet till fritiden utanför arbetstid. Fackföreningsarbetet utförs i allmänhet på fritiden, så ock utbildningsverksamheten, vars tyngdpunkt ligger på kurser i fackföreningsfrågor.

Kontaktkonferenser och informationskurser är viktiga instrument för administrativ och produktiv samordning. Beträffande kurser rörande den inre organisationen kan man också här förmoda en starkt ökande aktivitet. Den nu pågående demokratiseringen inom olika organisationer spelar här en viss roll. Den medför andra samarbetsformer som möjliggör snabbt informationsutbyte och korta sammankomster för beslut och planering.

2.13 Kursmarknadens utveckling

Kursmarknaden befinner sig i en kraftig expansion. Det är inte bara så att kursarrangörerna är på väg att lämna sina tjänster för fortbildning till allt större grupper av tjänstemän och tekniker. Antalet potentiella kunder stiger dessutom i långt högre takt än arrangörernas utbud av kurser och konferenser.

Antalet gymnasieingenjörer väntas femdubblas från 1960 till 1990 enligt Ingenjörernas fortsatta utbildning (1967). Antalet akademiker väntas fördubblas under samma period. Vid sekelskiftet väntas Sverige ha 500 000 akademiker enligt Duvbergen (1964). Samtliga utredningar visar samma trend; fortbildningsbehovet efter universitets- och högskolestudier blir allt större, delvis på grund av kunskapsförbrukningen som är nästan total efter tio år och delvis på grund av en allt starkare specialisering efter grundexamen.

Uppskattningsvis ökar den potentiella kundkretsen årligen med 4 %, men även kursdeltagandet procentuellt sett kommer att öka enligt Claesson. Enligt Ingenjörernas fortsatta utbildning (1967) uppskattades kursverksamheten år 1965 för ingenjörer till 19 000 deltagardagar och år 1970 till 30 500 deltagardagar eller ca 10 % av det totala behovet.

Antalet universitetsutbildade samhällsvetare har stigit mycket, en fördubbling under de senaste fyra åren. Denna trend väntas fortsätta och under nästa femårsperiod väntas antalet examina för samhällsvetare stiga med 20 % per år.

2.14 Slutsatser

2.14.1 Slutsatser från undersökningen om rikskonferenser

Cirka 200 organisationer svarar för över 8 000 konferenser per år.

Det finns ca 70 stora arrangörer som dominerar bilden.

Utbildning är den viktigaste faktorn i konferensdeltagandet.

Konferenserna spelar en avgörande roll för företagets och myndigheternas förnyelseprocess.

Konferensen är en del av arbetet.

Arrangörerna har hittills accepterat anläggningarna som de är och inte ställt definierade krav på utformning och läge men ställer vanligtvis stora krav på hotellstandarderna.

Rikskonferenser äger rum på arbetsdagar och varar flera dygn.

Tyngdpunkten ligger på utveckling av yrkeskunskap.

Yrkesföreningar anordnar mest endagskurser med korta restider.

Intresseföreningar anordnar mest längre kurser.

100 organisationer anordnar mer än 10 kurser per år.

Nästan 50 organisationer anordnar över 30 kurser per år.

Småarrangörer ger korta kurser.

Stora arrangörer anordnar även många längre kurser.

20 % av kurserna behandlar den yttre organisationen.

15 % av kurserna behandlar den inre organisationen.

Kurserna beträffande den yttre organisationen använder sig mest av utomstående föreläsare.

Långa kurser (över 4 dagar) förekommer oftast på landsbygden.

Storstadskonferenser är korta (1-3 dagar).

Det förekommer få rikskonferenser i den västra regionen.

Många rikskonferenser förekommer i storstadsområdena. Det goda kommunikationsläget här bidrar till järnvägens ledande plats som transportmedel.

15 % av respondenterna använder flyg.

Småarrangörer väljer oftast vår och höst för sina konferenser.

2.14.2 Slutsatser från undersökningen om regionala konferenser

Den regionala konferensverksamheten är utspridd på många händer.

Verksamhetens innehåll är inte så enhetlig som på riksnivå.

En del av konferenserna består även här av kursverksamhet.

Det är ofta fråga om samma innovationer som behandlas på rikskonferensen fast på en lägre nivå och med en mera praktisk inriktning.

Huvuddelen av den regionala konferensverksamheten har fritids- och hobbykaraktär.

Man utnyttjar främst veckosluten.

På hotellstandarden har man mycket beskedliga krav och man är litet medveten om lokaler och organisatoriska förhållanden.

Planerande och beslutande konferenser har en lägre minimigräns för deltagarantalet än övriga typer.

Regionala arrangörer prefererar den egna regionen. Man vill begränsa restiden.

Tätorter föredras något före landsorten.

Endast vid längre konferenser finner en majoritet av arrangörerna miljöfaktorer ytterst väsentliga.

Vinter- och sommartid visar en svag preferens för landsorten före staden.

Bilen har en klar preferens (> 50 %) före de offentliga transportmedlen.

Under sommartid anses miljön vara viktig.

Man önskar högst 2 timmars restid och använder oftast bil. Vid längre resor används oftare tåg.

Myndigheter, företag, fackförbund och intresseorganisationer har nästan inga sommarkonferenser.

Idrottsorganisationer anser i större utsträckning (58 %) än andra organisationer (48 %) att en vacker omgivning är ytterst väsentlig.

Vid längre konferenser är andelen planerade konferenser relativt stor.

Utbildande och informerande konferenser är ofta endagskurser.

Beslutande och planerande konferenser förläggs till ca 80 % till veckohelg.

Tvådagars konferenser med 15-40 deltagare utgör 55 % av totalen.

Företag och myndigheter arrangerar ofta längre konferenser.

Företag har få stora konferenser med många deltagare.

Idrottsorganisationer har ofta stora konferenser.

Idrotts- och ungdomsorganisationer vill sällan betala över kr. 40:- per natt och person.

Företag kan ofta betala över kr. 50:- per natt och person, vilket är en övre gräns för de andra organisationerna.

Företag och myndigheter konfererar ej över helg, för andra organisationer gäller en jämn fördelning över veckodagarna.

Intresse- och ungdomsorganisationer föredrar oftast landsorten före staden.

För övriga organisationer gäller det motsatta.

Arrangörer som väljer staden som konferensplats finner fritidsarrangemang och miljö mindre väsentliga.

Kursverksamheten dominerar i ämnesval.

2.14.3 Slutsatser från undersökningen om konferensanläggningar

Det finns knappt två dussin tillfredsställande konferensanläggningar i Sverige men hundratals undermåliga.

Det stora antalet anläggningar som erbjuder konferenslokaler måste ses dels som en respons på den ökade konferensverksamheten och dels som en spegling av hotellbranschens krissituation.

Lokalernas utformning och inredning är över lag otillräcklig. De flesta anläggningarna har satsat på en delvis överflödigt teknisk utrustning.

Den geografiska spridningen av anläggningarna speglar nästan exakt befolkningsfördelningen.

De främsta invändningarna mot anläggningarna är dubbelutnyttjandet av lokalerna och därigenom en lös och kaotisk inredning, för låg takhöjd och otillräckliga biutrymmen.

Man betraktar i allmänhet konferensgästen som en vanlig hotellgäst.

Konferensverksamheten är oftast av underordnad betydelse för anläggningen.

Man har inte lärt sig vem som konfererar och varför.

Nästan alla anläggningar har skrivbord för deltagarna.

Av framgångsrika konferenshotell har 60 % speciellt konferenssekretariat.

Framgångsrika konferenshotell ligger till 37 % utanför tätort.

Framgångsrika konferenshotell ligger till 25 % centralt i tätort.

Icke framgångsrika konferenshotell ligger till 20 % utanför tätort.

Icke framgångsrika konferenshotell ligger till 67 % centralt i tätort.

Av framgångsrika konferenshotell har 90 % naturskönt läge.

Av icke framgångsrika konferenshotell har 70 % naturskönt läge.

Inget samband har funnits mellan framgång och inomhus- och utomhusaktiviteter.

Dessa aktiviteter påverkar ej nämnvärt priset för helpension.

Framgångsrika konferenshotell är oftast dyrare hotell.

Framgångsrika konferenshotell har en stor andel enkelrum.

Billiga hotell ligger utanför tätort, dyra hotell centralt i tätort.

Konferenshotell i Nordsverige är ofta dåligt utformade samt har ett ogynnsamt läge.

De allra billigaste hotellen saknar nästan totalt fysiska förutsättningar att bli bra konferenshotell.

Det finns ytterst få konferenshotell med det rumspris på under kr. 50:- som lämpar sig för rikskonferenser.

3 LOKALISERING

3.1 Lokalisering av anläggningar

3.1.1 Regionindelning

De frågor som skall besvaras i detta avsnitt gäller spridningen av tillgängliga konferensanläggningar (både kvalitativt och kvantitativt) i förhållande till efterfrågan på konferensmarknaden. Här måste man göra en generalisering, nämligen att utgå ifrån att konferenspopulationen fördelar sig proportionellt med befolkningsunderlaget.

Det som är mest intressant i detta sammanhang är hur konferensanläggningarna fördelar sig både kvantitativt och kvalitativt inom fem stora regioner; Stockholmsregionen (AB), Mellansverige (CDEFTUW), Sydsverige (FGHKLM), Västsverige (NOPRS) och Nordsverige (XYACBD).

Denna regionindelning valdes p.g.a. befolkningsunderlaget och kommunikationsmöjligheterna samt p.g.a. att den är vanligt förekommande. Nordsverige är så glest befolkat att om man delar det i två delar eller fler regioner blir befolkningsunderlaget mycket litet.

I de tre återstående regionerna önskades ett befolkningsunderlag på ca 25 % i vardera regionen.

En sådan regionindelning ger möjligheter till jämförelser regionerna emellan. Det är ofta så att befolkningskoncentrationen följer kommunikationslederna. För övrigt vet man att de följda länsgränserna i dagens läge är en utstuderad geografisk faktor.

3.1.2 Konferensanläggningarnas geografiska fördelning

Följande tre faktorer för lokalisering av konferensanläggningar för rikskonferenser har framkommit:

Man kan välja det bästa, d.v.s. det mest ekonomiska, genomsnittliga kommunikationsläget för samtliga konferensdeltagare.

Man kan välja en av de tre storstadsregionerna.

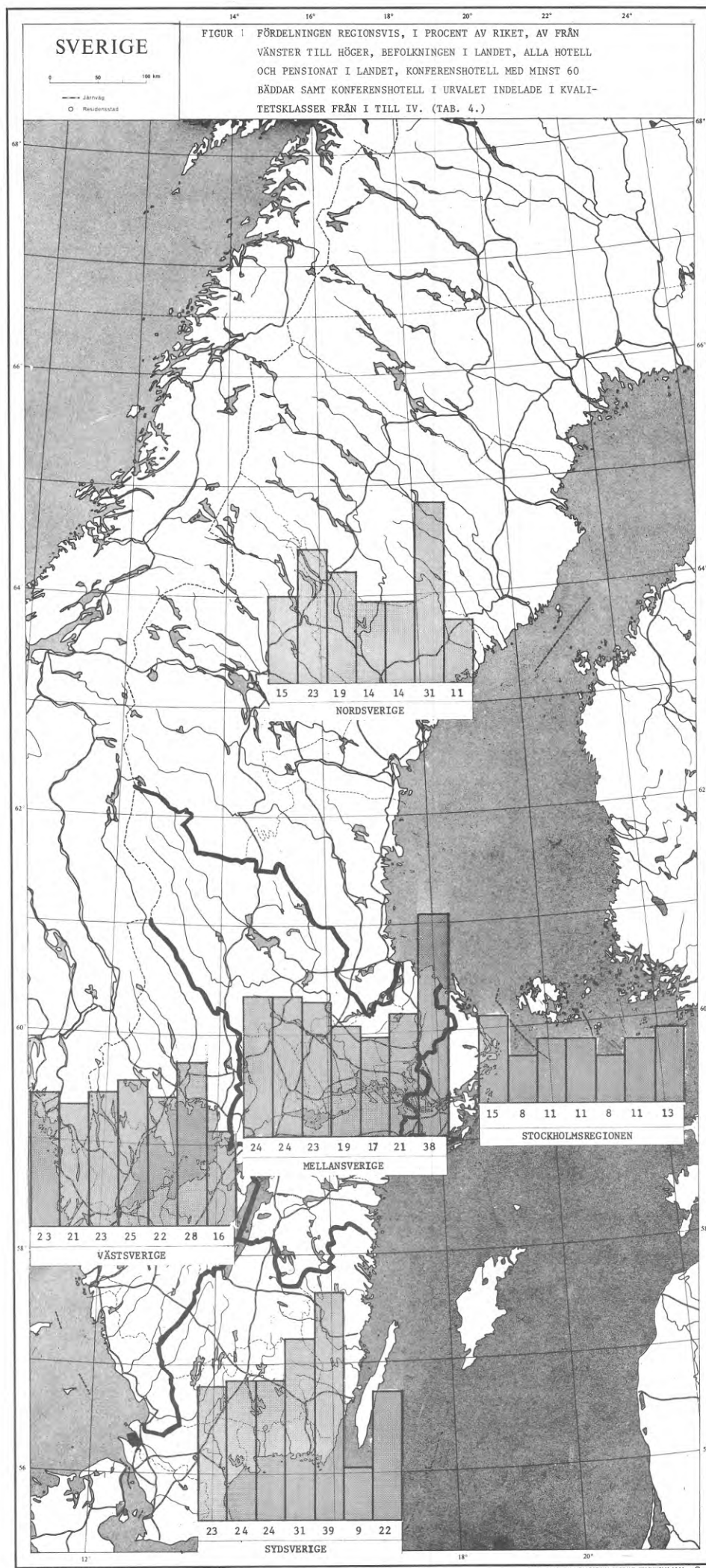
Man kan välja en förläggning i valfri region.

I det sista fallet har man utgått från tanken att många konferensarrangörer anser att konfererandet gärna kan kombineras med möjligheterna att besöka andra landsdelar.

En fördelning av anläggningarna över de tidigare beskrivna regionerna finns i TAB. 4. För varje region finns angivet dess andel av Sveriges befolkning räknat i procent. Nästa rad i tabellen anger den procentuella fördelningen av hotell och pensionat i Sverige över de fem regionerna. Därefter anges de konferenshotell som är medtagna i undersökningen fördelat över regionerna.

TABELL 4. Procentuell fördelning av befolkning och anläggningar över 5 regioner

	Stockholm	Mellansverige	Sydsverige	Västsverige	Nordsverige	Summa
Befolkning	15	24	23	23	15	100
Alla hotell och pensionat	8	24	24	21	23	100
Konferenshotell med minst 60 bäddar	11	23	24	23	19	100
Bra anläggningar	11	19	31	25	14	100
Bristfälliga anläggningar	8	17	39	22	14	100
Undermåliga anläggningar	11	21	9	28	31	100
Oacceptabla anläggningar	13	38	22	16	11	100

I nästa rad finns de konferenshotell som håller måttet. De är anläggningar som har få allvarliga brister i byggnadsutformning och lokalisering och som även organisatoriskt och utrustningsmässigt har en tillfredsställande standard.

Därefter återges de bristfälliga anläggningarna. Det är ofta anläggningar som idag attraherar en avsevärd mängd konferenser men som trots det visar ett antal brister som borde rättas till. Till övervägande del är det brister i utrustningen och organisationen men även i byggnaden och lokaliseringen. Dessa sistnämnda fel är dock inte av en sådan storlek och art att de inte går att rätta till. I denna grupp finns således anläggningar som med relativt begränsade insatser kan förvandlas till konferensanläggningar av klass I.

Sedan kommer de undermåliga anläggningarna. De organisatoriska förutsättningarna är här tämligen bristfälliga. Anläggningarna i denna klass går att använda om vissa organisatoriska och tekniska villkor uppfylls. I de flesta fall krävs det omorganisation och ändringar i byggnaden.

Sist kommer oacceptabla anläggningar vartill flertalet konferensanläggningar hör. Dessa har överhuvudtaget inga fysiska förutsättningar för att bli konferensanläggningar som kan användas för rikskonferenser. Det är ofta fråga om allvarliga brister i lokalisering och lokalutformning som inte går att rätta till.

Stockholmsregionen

I Stockholmsregionen finns 15 % av Sveriges befolkning. Där ligger bara 8 % av alla hotell och pensionat i Sverige, medan 11 % av alla konferenshotell som har minst 60 bäddar finns där. En förklaring till dessa låga siffror kan vara att avståndet mellan de olika anläggningarna är relativt litet.

Studerar man kvalitetsfördelningen av konferenshotell i stockholmsregionen ser man, att den är tämligen jämn. Överlag ligger dock antalet anläggningar i varje klass, i proportion till befolkningsunderlaget, betydligt under riksgenomsnittet.

Mellansverige

Mellansverige, som omfattar Östergötland, Närke, Västmanland, Uppland och Dalarna har 24 % av befolkningen. Andelen hotell, pensionat och konferenshotell med minst 60 bäddar är likaså 24 %. När man granskar konferenshotellen närmare ser man att fördelningen inom de olika kvalitetsklasserna inte alls är lika jämn. Mellansverige har en oproportionellt stor andel konferensanläggningar i klasserna III och IV, nämligen 37 % jämfört med 24 % av Sveriges befolkning. I de övriga klasserna är procenttalet betydligt mindre än befolkningsandelen.

Sydsverige

Sydsverige omfattar Småland, Blekinge och Skåne. I denna region finns 23 % av den svenska befolkningen. Procenttalen för hotell, pensionat och för konferensanläggningar med minst 60 bäddar är något större, i båda fallen 24 %. När man närmare granskar kvalitetsgrupperna av konferenshotell ser man att procenttalet för anläggningar i klass IV är något mindre än befolkningsandelen. Andelen konferenshotell i klass III är mycket mindre än befolkningen, 9 % mot 23 %.

I de två bästa klasserna har Sydsverige en mycket klar dominans. Här ligger procenttalen på 39 % och 32 % jämfört med en befolkningsandel på 23 %. Detta kan dels förklaras av det relativt goda kommunikationsläget omkring Jönköping med bl.a. E4:an och dels av huvudjärnvägsbanan över Nässjö och Tranås.

Västsverige

Västregionen består av Värmland, Dalsland, Västergötland, Bohuslän och Halland. Befolkningsandelen är här 23 %. Fördelningen av hotell och pensionat och konferenshotell står tämligen väl i proportion till befolkningsunderlaget.

Kvalitetsfördelningen av anläggningarna är tämligen jämn. De bästa och näst bästa anläggningarna står ungefär i relation till befolkningsunderlaget. Det finns relativt många undermåliga konferensanläggningar och det finns relativt få som är så dåliga att de har kvalificerats som oacceptabla.

Nordsverige

Den norra regionen är ett stort område och även befolkningsglest. Den omfattar Hälsingland, Härjedalen och allt norr om dessa två län. Befolkningsandelen är här 15 %. Här finns, i förhållande till befolkningsandelen, förvånansvärt många hotell och pensionat, nämligen 22 % av alla hotell och pensionat i Sverige. Detta kan förklaras av de mycket stora avstånd som finns i Nordsverige mellan de olika tätorterna.

För att ge en minimalservice behövs det ett stort antal hotell och pensionat. Å andra sidan är restätheten i Nordsverige mycket låg, och man kan dra den slutsatsen att dessa hotell och pensionat har ett mycket litet antal platser. Ser man på konferenshotell med minst 60 bäddar kan man även här konstatera att det finns många anläggningar, nämligen 19 % jämfört med 15 % i folkmängd.

En granskning av de olika kvalitetsklasserna visar att de bästa och näst bästa klasserna har 14 % av den totala fördelningen i Sverige jämfört med 15 % befolkningsandel. Anläggningar i klass III är 32 %, och anläggningar som inte går att bygga om till acceptabla konferensanläggningar utgör 11 % av rikstotalen jämfört med 15 % av befolkningsandelen.

Sammanfattningsvis kan man säga att Nordsverige är mycket väl försett med konferensanläggningar. Det är framför allt ett stråk från Östersund västerut i riktning mot Åre som har ett stort antal anläggningar av relativt god klass. Dessa anläggningar används till övervägande delen av turismen, medan konferensverksamheten är en väsentlig sidoaktivitet. Från kursdeltagarnas synpunkt är just dessa anläggningar i Nordsverige attraktiva därför att man har konferensen i en mycket attraktivt och omväxlande område.

3.1.3 Utbud av anläggningar

De i undersökningen ingående hotellen karterades och indelades i fyra kvalitetsklasser efter vissa kriterier som utförligt behandlas i Rapport R3:1973, avsnitt 2.2. Klasserna är:

- I Bra
- II Bristfälliga
- III Undermåliga
- IV Oacceptabla

Av dessa hotell är 26 bra, 46 bristfälliga, 26 undermåliga och 60 oacceptabla anläggningar, TAB. 5.

Sydsverige har totalt de flesta anläggningarna, 45 st, följt av Västsverige, 35 st och Mellansverige, 34 st. Stockholmsregionen ligger lägst med 16 st. Nordsverige har 28 st, TAB. 5.

Av klass I har Sydsverige 9 st och Västsverige 7 st medan Mellansverige har 4 st, Stockholmsregionen 3 st och Nordsverige 3 st. Av klass II har Sydsverige 15 st, Mellansverige och Västsverige 9 st, Nordsverige 6 st och Stockholmsregionen 5 st, TAB. 5.

Syd- och Västsverige dominerar på utbudssidan med de bästa anläggningarna. Av de sämre anläggningarna har Nordsverige flertalet men några finns även i Sydsverige som även dominerar totalt sett. Stockholmsregionen har dåligt med anläggningar på det hela taget medan Mellansverige har ungefär lika många som Västsverige, TAB. 5.

I materialet finns 364 konferenssalar, vilket ger en kapacitet på 29 120 konferenser per år. (I en sal hålls ca 80 konferenser per år). Ett krav är att det finns 40 bäddar per sal, TAB. 6.

Sydsverige har den största lokala kapaciteten med ca 3 000 konferenser mer än närmast följande. De övriga regionerna ligger på ungefär samma nivå.

För anläggningar i klass I och II har Sydsverige nästan dubbelt så många som Västsverige, som i sin tur har ca 1 000 fler än Mellansverige. Stockholmsregionen har ett mycket litet antal. Kapaciteten i klasserna I och II är hälften så stor som den totala kapaciteten, TAB. 7.

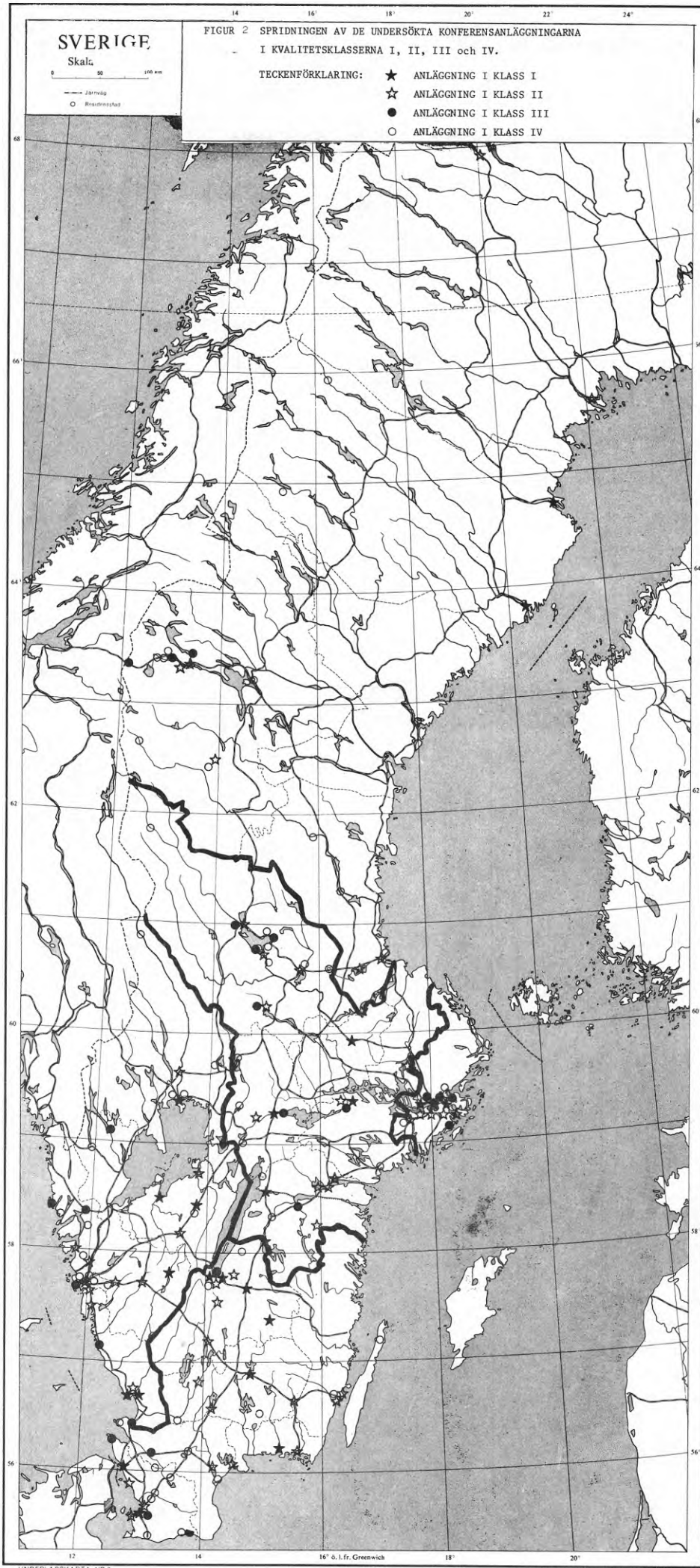
I klass I har Sydsverige nästan hälften av kapaciteten och nästan dubbelt så stor kapacitet som Västsverige. De andra regionerna ligger mycket lägre. Kapaciteten i klass I uppgår till 1/4 av den totala kapaciteten, TAB. 8.

TABELL 5. Geografisk och kvalitetsmässig fördelning
av anläggningar.

Region	Kvalitetsklasser				Totalt
	I	II	III	IV	
Stockholms- regionen	3	5	4	4	16
Mellansverige	4	11	8	11	34
Sydsverige	9	15	6	16	46
Västsverige	7	9	5	13	34
Nordsverige	3	6	3	16	28
Summa	26	46	26	60	158

TABELL 6. Fördelning av konferenskapaciteten regionsvis
för anläggningar i klasserna I, II, III och
IV (konferenser/år).

Region	Konferenskapacitet	
	Antal	%
Stockholms- regionen	4 075	14
Mellansverige	5 240	18
Sydsverige	9 316	32
Västsverige	6 113	21
Nordsverige	4 366	15
Summa	29 120	100

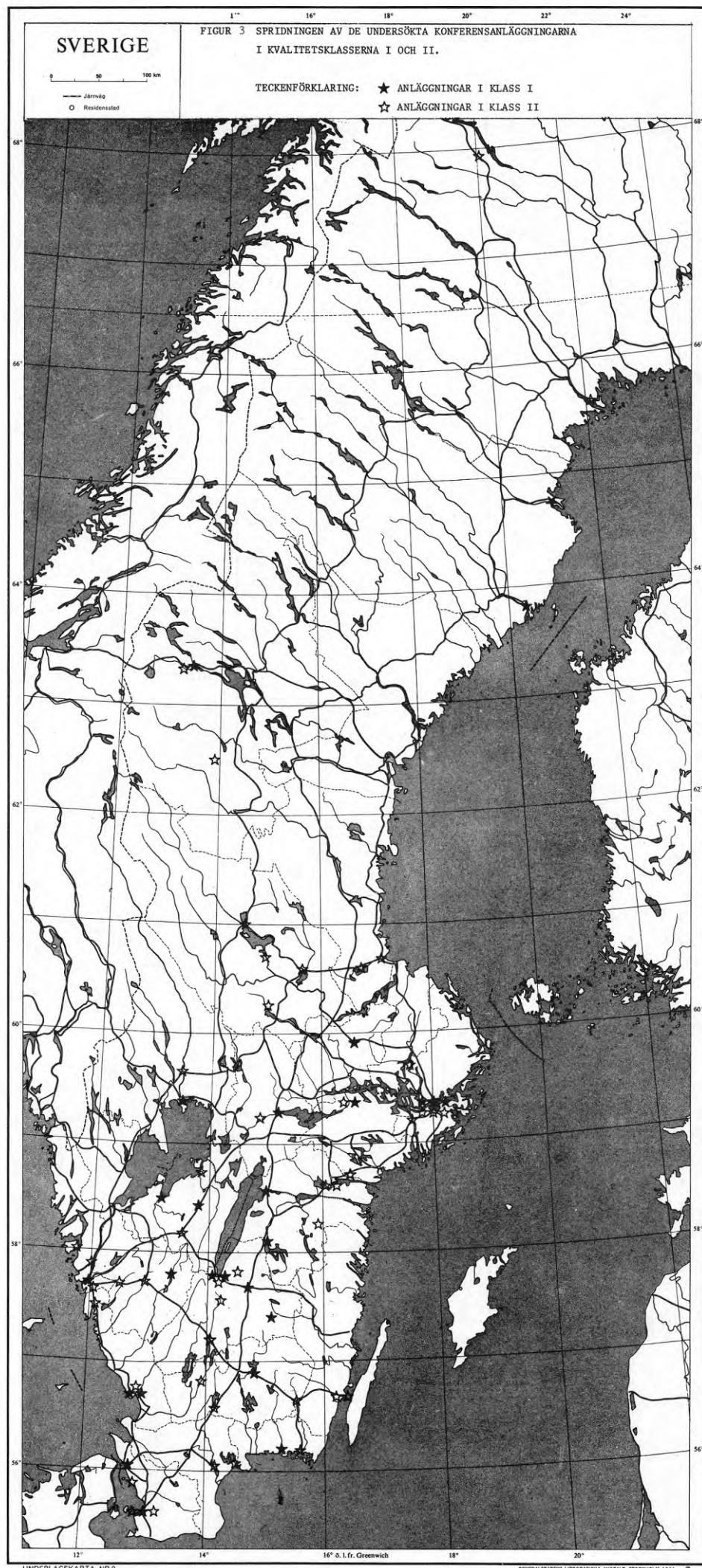

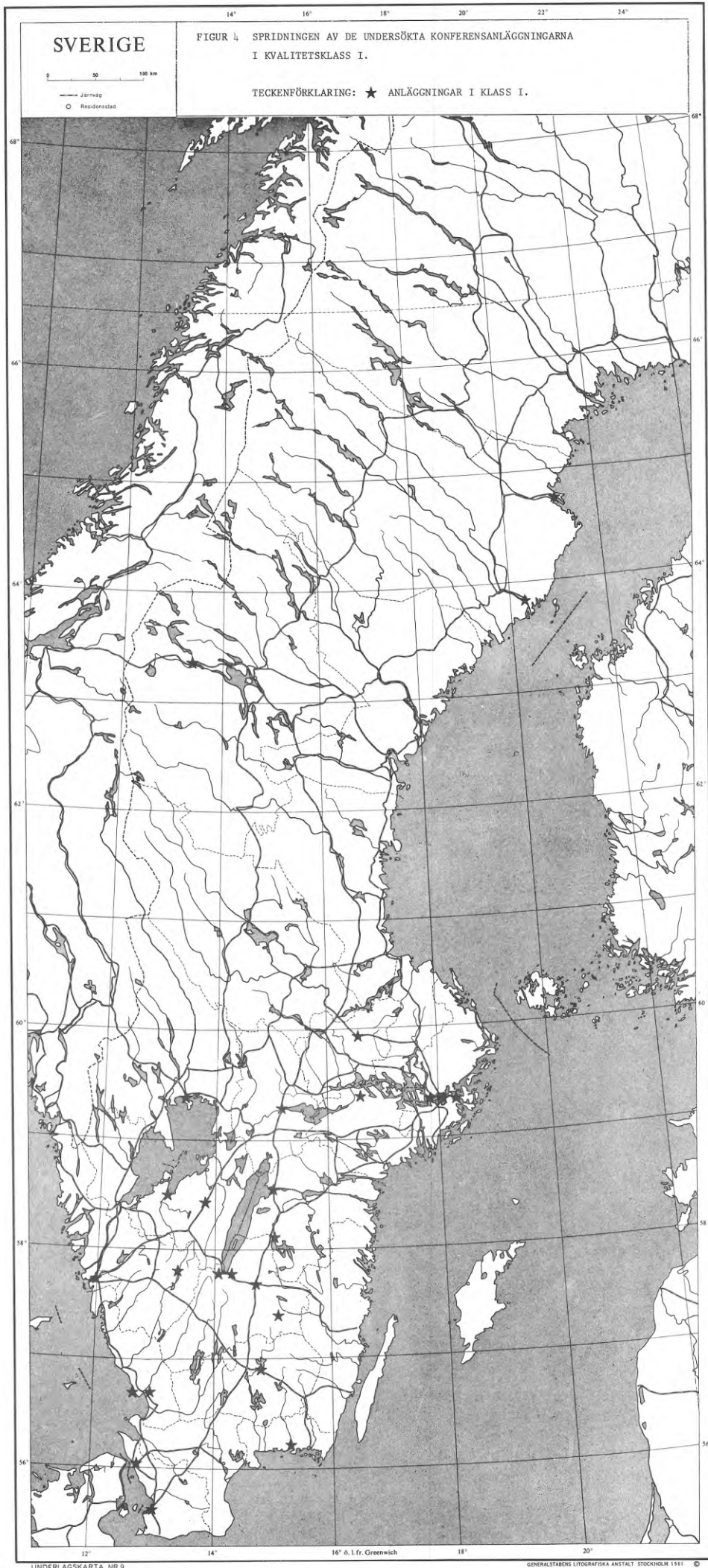
TABELL 7. Fördelning av konferenskapacitet regionsvis
för anläggningar i klasserna I och II
(konferenser/år).

Region	Konferenskapacitet	
	Antal	%
Stockholms- regionen	2 400	15
Mellansverige	2 480	15
Sydsverige	6 000	37
Västsverige	3 520	22
Nordsverige	1 920	12
Summa	16 320	100

TABELL 8. Fördelning av konferenskapacitet regionsvis
för anläggningar i klass I (konferenser/år).

Region	Konferenskapacitet	
	Antal	%
Stockholms- regionen	640	9
Mellansverige	880	13
Sydsverige	3 280	47
Västsverige	1 760	26
Nordsverige	400	5
Summa	6 960	100

Av de tre storstadsregionerna har Stockholm drygt hälften av den sammanlagda kapaciteten. Göteborg och Malmö ligger på samma nivå med ca 20 % var. Närmare hälften av konferenskapaciteten i klass I och II finns i de tre storstadsdistrikten, TAB. 9.

Beträffande den totala konferenskapaciteten minskar Stockholm till hälften medan Göteborgs och Malmös inbördes förhållande är oförändrat från klass I och II, TAB. 10.

I det här behandlade lokalutbudet ingår endast de 158 i enkäten ingående anläggningarna. Det totala utbudet av anläggningarna är dock mycket större och däri ingår pensionat, vandrarhem och folkhögskolor m.m., sammanlagt ca 1 000 st. Uppskattningsvis ger detta ett tillskott på 1 000 lokaler vilket medför, att det totala utbudet blir omkring 1 360 lokaler medräknat de 364 i undersökningen.

3.1.4 Efterfrågan på anläggningar

Innan konferensplatspreferens berörs bör det omtalas, att regionindelningen för efterfrågan på konferensanläggningar gjordes en aning grövre, varför stockholmsregionen ej upptas som fristående region utan hopräknas med Mellansverige till Östsverige. Men kriterierna för regionindelningen är desamma som för utbudet av konferensanläggningar.

Det totala antalet konferenser i landet uppskattas till 30 200 varav 11 500 är rikskonferenser och 18 700 är regionala konferenser, TAB. 11 och TAB. 12.

En beräkning av antalet redovisade konferenser visar, att ca 8 200 rikskonferenser årligen arrangeras av respondenterna i denna undersökning. Eftersom de i denna undersökning medtagna organisationerna alla har sitt säte i Stockholm har säkerligen ett antal organisationer av rikskaraktär missats. De i Rolf's (1970) undersökning ingående organisationerna anordnade årligen ca 3 300 rikskonferenser, vilka tillsammans med resultatet från Diallo o. Nimpuno (1970 a) ger 11 500 rikskonferenser per år. (Framtagningen av antalet regionala konferenser redovisas nedan.)

50 % av riksarrangörerna vill förlägga sina konferenser till Syd- och Östsverige (5 635 st), 14 % vill förlägga kurserna till Västsverige (1 610 st) och 6 % vill förlägga kurserna till Nord-sverige (690 st), TAB. 12.

De regionala arrangörerna vill nästan uteslutande förlägga konferenserna till den egna regionen (88 %). Undantag är företagen som till 27 % väljer en annan region.

Av riksarrangörerna föredrar 63 % (7 245) tätortsregionerna och därav 54 % (6 210 st) Stockholm, Göteborg och Malmö. Av dessa vill 67 % (4 160 st) till stockholmsregionen.

Stora krav ställs på god hotellstandard och bra utbildningsmiljö. Diallo o. Nimpuno (1970 b) har kommit fram till att 3 000 konferenser hålls i Göteborgs- och Bohus län, Älvsborgs län och Hallands län. Ställt i relation till befolkningen fås då 18 700 regionala konferenser i hela landet eftersom antalet konferenser ställt i relation till folkmängden beräknas vara konstant över hela landet.

TABELL 9. De tre storstadsregionernas konferenskapacitet
i klasserna I och II (konferenser/år).

Storstadsregion	Konferenskapacitet	
	Antal	%
Stockholm	3 840	56
Göteborg	1 680	24
Malmö	1 360	20
Summa	6 880	100

TABELL 10. De tre storstadsregionernas konferenskapacitet
i klasserna I, II, III och IV (konferenser/år).

Storstadsregion	Konferenskapacitet	
	Antal	%
Stockholm	4 560	50
Göteborg	2 480	27
Malmö	2 160	23
Summa	9 200	100

TABELL 11. Antalet regionala konferenser i landet
(konferenser/år).

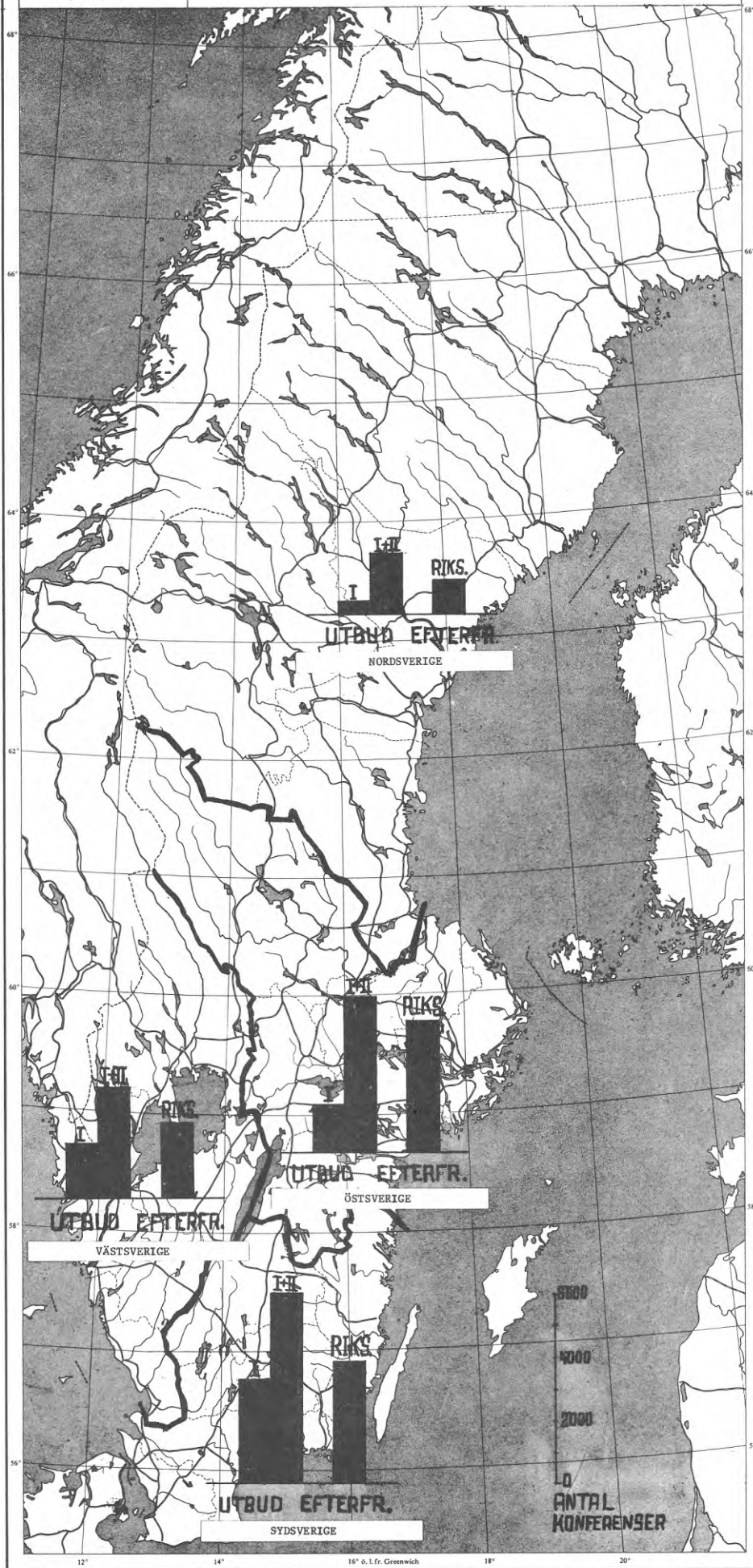
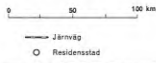
Region	Folkmängd		Konferenser	
	Antal	%	Antal	%
Östsverige	3 059 424	38	7 190	38
Sydsverige	1 874 201	24	4 410	24
Västsverige	1 815 022	23	4 270	23
Nordsverige	1 192 914	15	2 820	15
Summa	7 942 561	100	18 670	100

TABELL 12. Utbud av och efterfrågan på rikskonferens-
anläggningar regionsvis (utbud:konferens-
möjligheter/år, efterfrågan: konferenser/år).

Region	Utbud				Efterfrågan			
	Klass I		Klass I och klass II		Primär efter- frågan		Justerad efter- frågan	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Östsverige	1 520	22	4 880	30	3 105	27	4 175	36
Sydsverige	3 280	47	6 000	37	2 530	22	3 849	33
Västsverige	1 760	25	3 520	22	1 610	14	2 394	21
Nordsverige	400	6	1 920	11	690	6	1 082	10
Indifferenta	-	-	-	-	3 565	31	-	-
Summa	6 960	100	16 320	100	11 500	100	11 500	100

SVERIGE

FIGUR 5 UTBUD AV KONFERENSANLÄGGNINGAR I KLASS I OCH II SAMT EFTERFRÅGAN PÅ RIKSKONFERENSANLÄGGNINGAR REGIONSVIS.

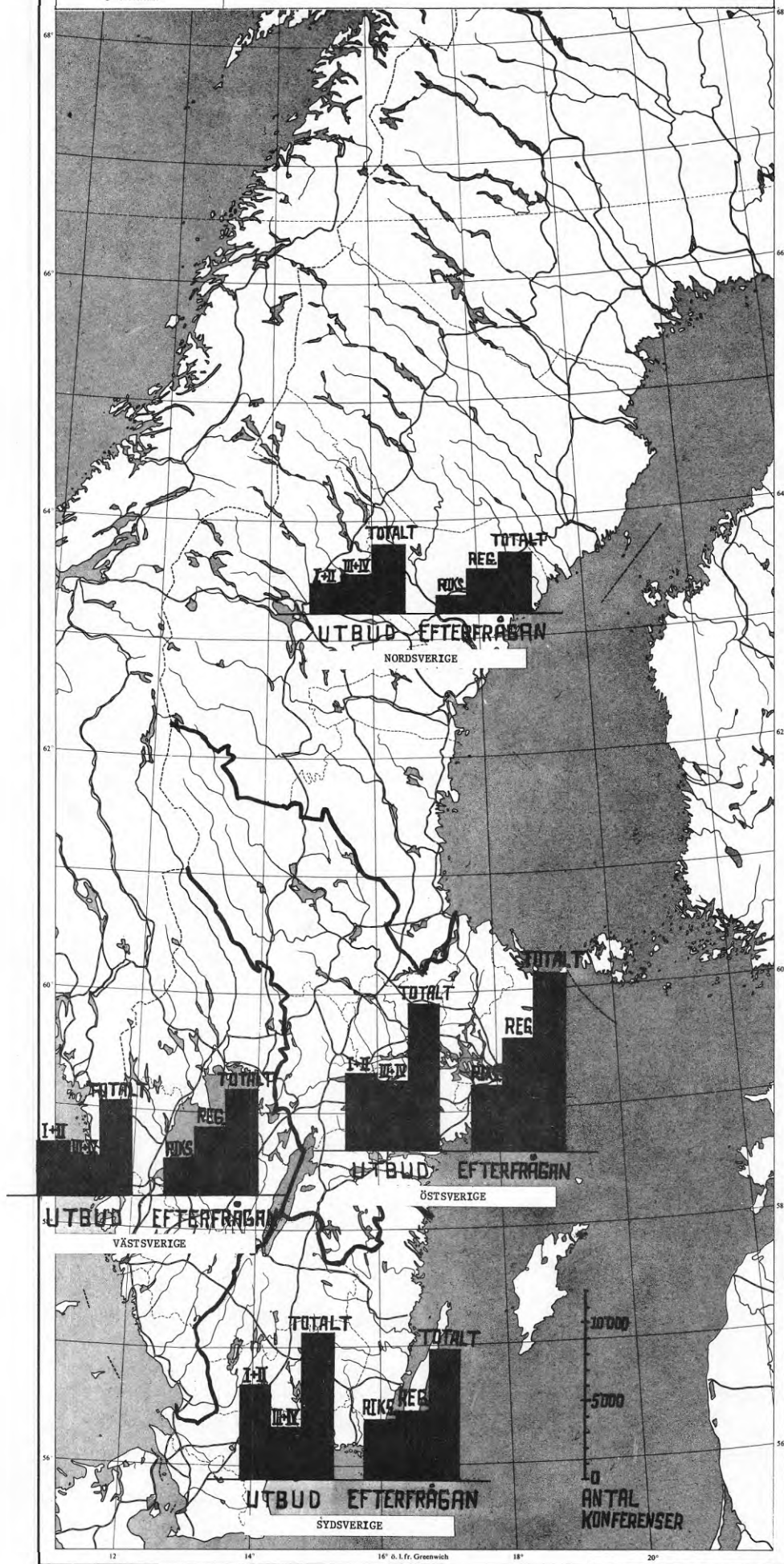

SVERIGE

0 50 100 km

— Järnväg
○ Residensstad

FIGUR 6 UTBUD AV KONFERENSANLÄGGNINGAR REGIONSVIS I KVALITETS-
KLASSERNA I + II OCH III + IV SAMT EFTERFRÅGAN PÅ
REGIONALA ANLÄGGNINGAR OCH RIKSKONFERENSANLÄGGNINGAR
REGIONSVIS.

Dessa siffror överensstämmer ganska väl med Sixten's (1968), i Skaraborgs län, där antalet regionala konferenser beräknades uppgå till 400 per år.

I Diallo o. Nimpuno (1970 b) saknas ett representativt urval av bl.a. företag (endast företag med mer än 1 000 anställda är medtagna), AMS's, SÖ's och UKÄ's kurser samt försvarets kursverksamhet. Detta medför att siffran 18 700 regionala konferenser per år möjligen är för låg.

Beräkningen av antalet regionala konferenser i landet är gjord efter 1969 års siffror, TAB. 11. Antalet regionala konferenser i N, O och P-län var 3 000, Diallo o. Nimpuno (1970 b) och folkmängden var 1 274 942 invånare.

Detta ger 0,002353 konferenser/invånare (antas gälla för hela landet). Folkmängden i riket var 7 942 561 invånare. Detta ger 18 700 regionala konferenser i riket per år, TAB. 11.

Om siffran 18 700 är lägre än det verkliga antalet regionala konferenser i landet har det dock ingen större betydelse då den maximala kapaciteten i de 1 000 potentiella regionala konferensanläggningarna är flera gånger större än 18 700. I varje anläggning kan anordnas ca 50 konferenser per år. Ett möjligt antal regionala konferenser per år i dessa 1 000 anläggningar blir alltså:

1 000 anläggningar · 50 konferenser/år och anläggning = 50 000 konferenser/år.

Den överblivna kapacitet som rikskonferensanläggningarna har då rikskonferenserna är frånräknade är enligt följande: Rikskonferensanläggningarnas kapacitet, 29 120 konferenser/år, minskat med antalet rikskonferenser, 11 500 konferenser/år, ger den överblivna kapaciteten, 17 620 konferenser/år.

Adderar man denna överkapacitet hos rikskonferensanläggningarna till de regionala anläggningarnas kapacitet får man enligt följande:

17 620 konferenser/år + 50 000 konferenser/år = 67 620 konferenser/år.

För den regionala konferensverksamheten erbjöds 1969 således drygt 67 000 konferensmöjligheter i landet. De beräknade 18 700 regionala konferenser som hölls upptog alltså endast omkring en tredjedel av den totala kapaciteten vilket bör ge stora möjligheter för en expansion av verksamheten inom redan befintliga anläggningar.

3.1.5 Balans på marknaden

Vid en jämförelse mellan utbudet av och efterfrågan på rikskonferensanläggningar tas anläggningar endast i klasserna I och II med därför att dessa är de enda som kan passera som godtagbara rikskonferensanläggningar. I den justerade efterfrågan i TAB. 12 har de indifferent arrangörerna slagits ut på regionerna efter den procentuella andelen av anläggningar i klass I och II.

I ÖSTSVERIGE finns det få anläggningar i klass I jämfört med efterfrågan som täcks nästan precis av anläggningar i klass I och II, TAB. 12. I SYDSVERIGE, som har dubbelt så stor kapacitet i klass I som Östsverige, täcks efterfrågan inte riktigt av utbudet i klass I men däremot av klass I och II med god marginal, TAB. 12.

I VÄSTSVERIGE, med ungefär lika stor kapacitet i klass I som Östsverige, täcks efterfrågan på anläggningar av klass I och II med god marginal, TAB. 12.

För NORDSVERIGE, med en kapacitet av endast 400 konferenser per år i klass I, täcks behovet med god marginal i anläggningar i klass I och II, TAB. 12.

Ingen av regionerna har så stor kapacitet i klass I att efterfrågan kan täckas av enbart dessa anläggningar. Störst är differensen i Östsverige, där kapaciteten understiger behovet med 2 655 konferenser per år. I de övriga regionerna är inte underskottet så markant; 569 för Sydsverige, 634 för Västsverige och 682 för Nordsverige. I den senare regionen överstiger dock underskottet hela kapaciteten i klass I, vilket visar regionens brist på bra anläggningar.

Efterfrågan på rikskonferensanläggningar måste alltså täckas, förutom av de bra även av bristfälliga anläggningar, vilket inte är särskilt tillfredsställande ur effektivitetssynpunkt, då dessa ligger mer perifert och har sämre kommunikationsförhållanden samt ett mindre antal enkelrum än anläggningar i klass I. Det medför längre och besvärligare resor samt en begränsning av antalet konferensdeltagare.

Balansen, d.v.s. skillnaden mellan utbudet och efterfrågan, TAB. 12, på rikskonferensmarknaden, visas regionsvis i TAB. 13. Tabellen visar bl.a. att det sammanlagda kapacitetsunderskottet i klass I är ungefär lika stort som kapacitetsöverskottet i klasserna I och II.

I Stockholm täcker kapaciteten i klass I och II efterfrågan på rikskonferensanläggningar liksom i Göteborg och Malmö med god marginal. Den sammanlagda kapaciteten är där dubbelt så stor som efterfrågan i klasserna I och II, TAB. 14.

Sammanfattning

I ÖSTSVERIGE överstiger den totala efterfrågan (11 365) konferensanläggningar utbudet av dessa med 2 050 konferenser, TAB. 15.

Utbudet av konferenser i anläggningar av klass I och II är ungefär lika stort som i klass III och IV, TAB. 12, TAB. 15. Utbudet i klasserna I och II täcker efterfrågan på rikskonferensanläggningar medan denna är tre gånger så stor som utbudet i klass I, TAB. 12. Här råder stor brist på anläggningar av god klass. I detta område är efterfrågan störst i landet.

TABELL 13. Balans på rikskonferensmarknaden
(konferenser/år).

Region	Balans (utbud ./.. efterfrågan)	
	Klass I	Klass I och II
Östsverige	./.. 2 655	+ 750
Sydsverige	./.. 569	+ 2 151
Västsverige	./.. 634	+ 1 126
Nordsverige	./.. 682	+ 838
Summa	./.. 4 540	+ 4 820

TABELL 14. Utbud av och efterfrågan på rikskonferensanläggningar
i storstadsdistrikten (utbud: konferensmöjligheter/år,
efterfrågan: konferenser/år).

Tätorter	Utbud		Efterfrågan	
	Klass I och II		Antal	%
	Antal	%		
Stockholm	3 840	56	2 184	67
Göteborg och Malmö	3 040	44	1 076	33
Summa	6 880	100	3 260	100

TABELL 15. Balans mellan utbud av och efterfrågan på rikskonferenser och regionala konferenser (utbud: konferensmöjligheter/år, efterfrågan: konferenser/år).

Regioner	Utbud Klass I, II, III och IV	Efterfrågan		Total	Balans
		Rikskonferenser	Regionala konferenser		
Östsverige	9 315	4 175	7 190	11 365	./.
Sydsverige	9 316	3 849	4 410	8 259	+
Västsverige	6 113	2 394	4 270	6 664	./.
Nordsverige	4 366	1 082	2 820	3 902	+
Summa	29 120	11 500	18 690	30 190	./.

I SYDSVERIGE överstiger utbudet i klass I, II, III och IV, (9 316) efterfrågan med 1 057 konferenser, TAB. 15. Utbudet av konferenser är nästan dubbelt så stort i anläggningar av klass I och II som i klass III och IV och täcker med god marginal riks-konferensefterfrågan, TAB. 12, TAB. 15.

Efterfrågan på rikskonferensanläggningar täcks inte riktigt av utbudet i klass I trots den stora tillgången på dessa anläggningar. Efterfrågan på riks- och regionala konferensanläggningar är nästan lika stor till skillnad från i de övriga landsdelarna, där efterfrågan på regionala konferensanläggningar är omkring dubbelt så stor som efterfrågan på rikskonferensanläggningar.

I VÄSTSVERIGE överstiger den totala efterfrågan (6 664) utbudet med 551 konferenser, TAB. 15.

Utbudet av anläggningar i klass I och II är något större än i klass III och IV, TAB. 12, TAB. 15. Utbudet i klass I täcker inte efterfrågan på rikskonferensanläggningar men väl utbudet i klass I och II, TAB. 12.

I NORDSVERIGE täcker utbudet i klasserna I, II, III och IV (4 366) den totala efterfrågan med en marginal på 464 konferenser, TAB. 12, TAB. 15. Utbudet av anläggningar i klass III och IV är något större än i klass I och II. Utbudet i klass I täcker inte ens halva efterfrågan på konferensanläggningar. Det stora antalet anläggningar i klass II gör dock utbudet i klass I och II nästan dubbelt så stort som efterfrågan på dessa anläggningar, TAB. 12.

I denna del av landet överväger utbudet av anläggningar i klass I och II, TAB. 12, TAB. 15. Det finns alltså ett relativt stort utbud men detta är av sämre kvalitet.

3.1.6 Behov av nya anläggningar

Balansen mellan utbud och efterfrågan på konferensanläggningar är ojämnast i Öst- och Sydsverige.

I Östsverige överstiger efterfrågan utbudet vilket indikerar ett behov av främst anläggningar i klass I, därför att efterfrågan på rikskonferensanläggningar är störst i detta område.

I Sydsverige täcker utbudet efterfrågan gott och väl. Anläggningar i detta område är till stor del av god klass och nästan samtliga rikskonferenser kan hållas i anläggningar i klass I. Behovet av nya anläggningar här är litet.

I Västsverige råder brist på anläggningar. Ett antal anläggningar av god klass önskas.

I Nordsverige är utbudet av anläggningar stort, men dessa är oftast av lägre kvalitet. Ett större antal anläggningar i klass I önskas för att tillfredsställa behovet av rikskonferensanläggningar.

3.1.7 Synpunkter på ombyggnad och nylokalisering av anläggningar

Vi har i 3.1.6 kommit fram till bl.a. att det råder obalans mellan tillgång och efterfrågan på konferensmarknaden d.v.s., att tillgången på konferensanläggningar såväl kvantitativt som kvalitativt inte motsvarar den alltmer växande efterfrågan. Med detta som utgångspunkt skall vi här diskutera vilka allmänna åtgärder som kan vidtas för att komma till rätta med den rådande bristen på kvalificerade konferensanläggningar.

Man bör enligt vår uppfattning inrikta intresset på två förfaringssätt nämligen ombyggnad av bristfälliga och undermåliga konferensanläggningar och lokalisering av nya anläggningar.

Ombyggnad av anläggningar

De tre kvalitetsklasserna I, II och III utgör tillsammans ett betydande antal anläggningar. Genom att avhjälpa de brister och fel som finns på byggnaderna i kvalitetsklasserna II och III kan kvaliteten på dessa anläggningar förbättras.

Nylokalisering av anläggningar

Vid byggandet av hotellprojekt har det blivit allt vanligare att inkludera omfattande anordningar för konferensanläggningens utformning med hänsyn till den potentiella kundkretsen.

Konferensmarknaden kan i samband med hotellprojekt uppdelas i tre områden:

Kurser och konferenser som inte behöver hotellservice (kvälls- och endagskonferenser, stora möten i storstäder m.m.)

Rikskonferenser

Regionala och lokala konferenser

Det måste noteras att lokalisering, dimensionering och standard skiljer sig avsevärt för dessa typer av konferenser.

För den första typen av konferenser anlitar man oftast allmänna anläggningar (teatrar, biografier, mässhallar, skolor av olika slag, vandrarhem m.m.). Det förekommer dock att konferensen förläggs till ett vanligt hotell. Måltiderna kan i båda fallen läggas på ett annat i förväg bestämt ställe.

Beträffande rikskonferenser är situationen helt annorlunda. Här krävs det en konferensanläggning som uppfyller alla de krav som ställs på anläggningens läge samt dess organisatoriska del, dess konferensberedskap och hjälpmedel.

Vad regionala och lokala konferenser beträffar är det sällan som konferensarrangörer och deltagare är villiga att förlägga konferenser till en annan region. Det är därför önskvärt att det byggs tillräckligt kvalificerade konferensanläggningar inom regionen.

3.1.8 Effekter av nya anläggningar

Det redovisade behovet av anläggningar kräver inte kostsamma och osäkra investeringar i dyrbara nybyggen utan det är ofta enklare och säkrare att bygga om och till redan befintliga anläggningar.

Vilka följd effekter dessa olika anläggningar kommer att ge den omgivande orten och bygden är svårt att förutsäga. Man kan dock säkert räkna med diverse positiva effekter, förutom de arbets-tillfällena själva byggandet ger.

Den färdiga anläggningen kommer för sin drift att ge ett antal lokala arbetstillfällen, vilket i sin tur ger ett ökat köpunderlag i orten för butiker o.d.

Kommunen kommer att få påspädning på sina skatteintäkter, samtidigt som man dock kan räkna med, att anläggningen kommer att ställa vissa krav på kommunen vilka den å sin sida kan finna vara oerättigade.

I de fall fasta lärare knyts till anläggningen vid t.ex. folkhögskolor kan detta även innebära en stor kulturell impuls. Man har i andra sammanhang redan konstaterat en avsevärd ökning av sociala aktiviteter vid tillkomsten av dylika anläggningar som utställningar, kursverksamhet m.m.

Anläggningens restaurang- och konferenslokaler är likaså mycket användbara i olika sammanhang som middagar, representation, sammanträden, etc. Anläggningens tekniska utrustning kan fungera som utgångspunkt för en skrivcentral för ortens näringsliv för duplicering, fotokopiering, utskrift, teleförobindelser m.m.

En välskött och blomstrande konferensanläggning ger obetingat reklam för orten i fråga, medan en dåligt planerad och illa skött sådan å andra sidan kan ge negativ PR.

3.1.9 Arrangörernas val av anläggningar

Av enkätresultaten att döma är det de södra och östra delarna av landet som är mest attraktiva för kurs- och konferensverksamhet. Ca 50 % av de tillfrågade vill förlägga sin verksamhet till dessa två områden. Därefter följer den västra delen som svarar för endast 14 % av det totala antalet kurser och konferenser. Den norra delen av landet tycks vara föga attraktiv i detta avseende. Det är så få som 6 % som väljer detta område.

Flertalet av arrangörerna väljer staden, ca 77 %. De är för det mesta små och icke rutinerade arrangörer som har sitt kansli i Stockholm. De vill ha konferensen i samma ort för att bl.a. lätta organisationsproblemen. Resten, d.v.s. 23 %, av kursarrangörerna förlägger sin verksamhet till landsbygden. Dessa är stora och rutinerade arrangörer.

Eftersom organisationsproblem i samband med konferenser enbart är rutinfrågor gäller det oftast långa kurser. Då överväger landsbygdens fördelar, nämligen ostört läge och en behagligare miljö. I det här fallet är restidens längd mindre väsentlig för kursdeltagarna. Det får emellertid inte glömmas att kommunikationsmöjligheterna här är lika viktiga för föreläsarna.

Det är väsentligt att notera att det finns ett starkt önskemål att förlägga konferenser i olika landsdelar även när det gäller rikskonferenser vars arrangörer har sitt säte i Stockholm. Man vill ge konferensdeltagarna en chans att besöka olika landsdelar och växlar därför gärna konferensort. Det finns mängder av faktorer som kan tänkas påverka valet av en konferensort. En förteckning över faktorer som bestämmer val av konferensort finns i TAB. 16.

3.1.10 Anläggningarnas omland

Omlandets bestämning för konferensanläggningar görs vanligtvis med utgångspunkt från anläggningens läge. Man bestämmer restiden och man anser att all areal inom ett visst reseavstånd från anläggningen räknas ingå i anläggningens omland. Ett sådant resomängd är mycket vanligt vid marknadsundersökningar och lönsamhetskalkyler för hotell men är inte helt korrekt. För att bestämma en konferensanläggnings omland bör man däremot taga hänsyn till några fler faktorer.

För det första bestäms inte omlandet av ett visst reseavstånd från anläggningen utan av konferensernas upptagningsområde, d.v.s. om anläggningen ligger acceptabelt med hänsyn till konferensdeltagarnas vistelseort. Det gäller inte i första hand avståndet till anläggningen utan kommunikationsläget i förhållande till presumtiva deltagare.

Den andra faktorn, som väger tungt i sammanhanget, är för vilken sorts konferens man avser omlandet. Enklast är omlandsbestämning för regionala konferenser. Det är förenklat uttryckt tätorternas placering i regionen i förhållande till kommunikationsläget för anläggningen som bestäms här.

Förhållandet i samband med rikskonferenser är betydligt mer komplicerat, och det tycks vara tämligen meningslöst att bestämma dessa förhållanden i relation till enskilda anläggningar eller regioner. Förhållandet diskuteras mer utförligt i en föregående del av denna undersökning.

3.2 Påverkande faktorer vid val av konferensort

Mängden av faktorer som påverkar en arrangörs val av konferensort är stor och han måste ta hänsyn till ett antal viktiga faktorer som anläggningarnas möjligheter att tillfredsställa hans speciella behov, vilka kommunikationsmöjligheter det finns för att ta sig till anläggningarna, den restid det tar, hur länge konferensen kommer att vara och under vilken säsongperiod han har tänkt sig att anordna konferensen.

3.2.1 Anläggningens standard

I den enkät som utsändes till de organisationer som arrangerar konferenser ombads de prioritera från 1 till 10 ett antal faktorer, vilka ansågs vara av störst betydelse. Dessa var:

TABELL 16. Konferensarrangörernas rangordning av faktorer som har betydelse för val av konferensort.

Faktorer	Svarskategorier				Rangordning
	Mycket viktig	Viktig	Mindre viktig	Betydelselös	
God inre utbildningsmiljö	200	11	7	3	1
Tillgång till grupp- rum	127	63	23	8	2
Tillgång till enkel- rum	115	74	25	7	3
Goda kommunikationer	97	90	31	3	4
Avskild och lugn miljö	88	93	37	3	5
Bra restauration	35	53	83	50	6
Sekretariat	29	58	97	37	7
Helpensionspris under traktamentsgräns	27	60	101	33	8
Sport- och friluftsliv	12	42	52	115	9
Dans, spel m.m.	10	26	57	128	10

God inre utbildningsmiljö (volym, ljus, temperatur, inredning, utrustning).

Avskildhet och en lugn avstressande miljö.

Goda kommunikationer.

Bra restauration med fullständiga rättigheter.

Bra hotellförläggning (enkelrum).

Möjlighet till dans, spel och andra inomhusaktiviteter på fritid.

Möjlighet till sport och friluftsliv.

Tillgång till grupprum.

Helpensionspris under traktamentsgräns.

Tillgång till ett sekretariat med möjlighet till snabb utskrift, duplicering, bildframställning m.m.

Svaren indelades i fyra kategorier:

Mycket viktig faktor.

Viktig faktor.

Mindre viktig faktor.

Betydelselös faktor.

På denna fråga svarade sammanlagt 221 av de 248 som besvarade enkäterna, vilket ansågs vara en mycket tillfredsställande svarsfrekvens.

Som framgår av TAB. 16 anser respondenterna att god inre utbildningsmiljö (volym, ljus, temperatur, inredning, utrustning) är viktigast, strax följd av tillgång till grupprum, tillgång till enkelrum, goda kommunikationer och avskildhet samt lugn miljö. Vidare kan man konstatera, att den ställning som sidoaktiviteterna intar (möjlighet till sport och friluftsliv, dans, spel eller andra inomhusaktiviteter) är värd att notera.

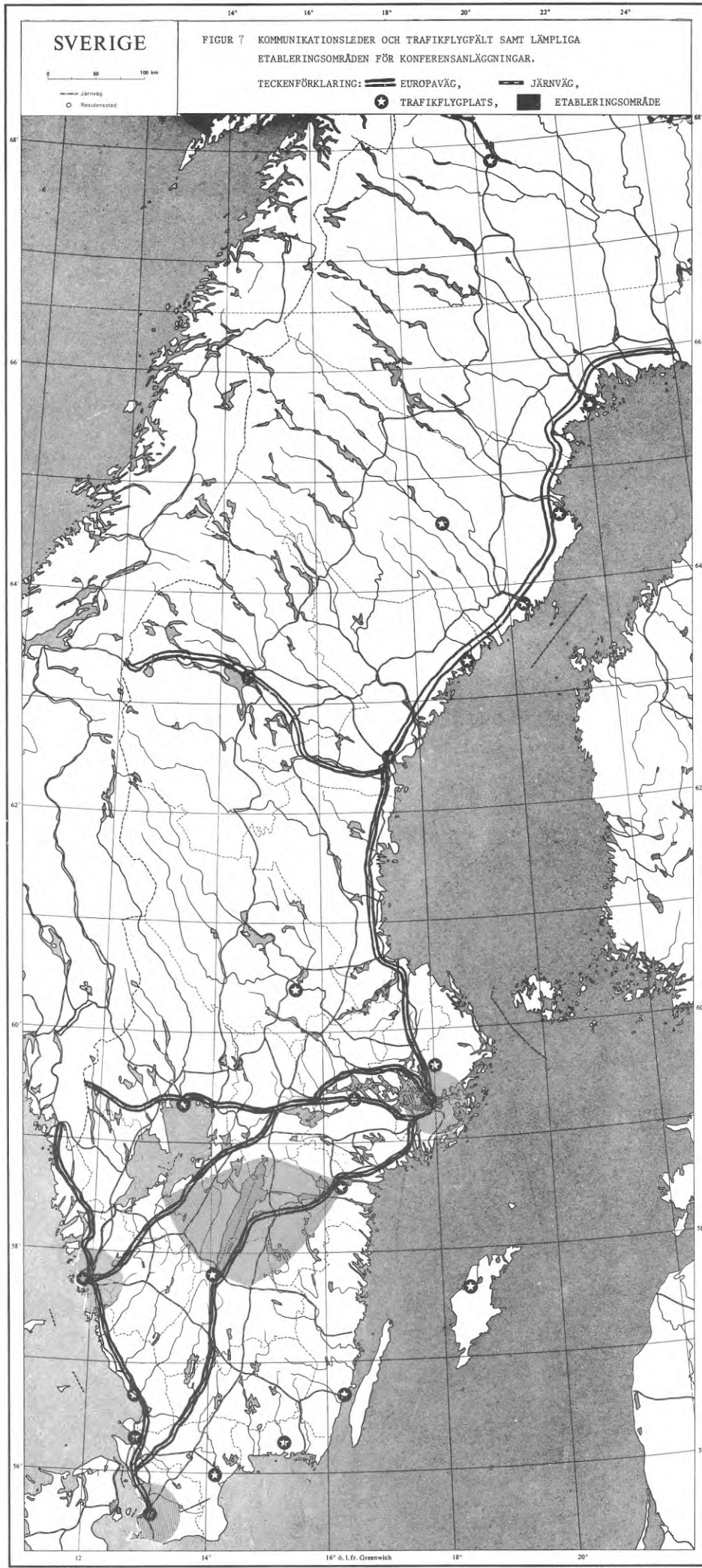
De ovannämnda faktorernas påverkningsgrad dikteras av kursens eller konferensens art. På endagskonferenser skiljs deltagarna efter dagens samvaro, vilket i allmänhet inte innebär hotellproblem, och möjligen kombineras dessa enbart med lunch. Sådana konferenser förläggs enklast och med låga kostnader till den plats varifrån majoriteten av konferensdeltagarna kommer.

Internatkurser (flerdagskurser) förläggs vanligen till främmande ort, d.v.s. långt från kursdeltagarnas hemorter. Dessa kurser fordrar i allmänhet förutom en god inre utbildningsmiljö, tillgång till grupprum, hotellrum, utspisningsmöjligheter, tillgänglighet (goda kommunikationer) och möjligheter till förströelser av olika slag, såsom sport och friluftsliv.

Miljön ger här förutsättningar för god koncentration. Alla är samarbetsvilliga vid t.ex. grupparbetena och denna anda accentueras av att kursen är förlagd till en avskild och lugn miljö.

3.2.2 Kommunikationer och transportmedel

En viktig faktor vid val av konferensort är vilka möjligheter det finns att snabbt ta sig till och från orten dels för deltagarna men framförallt för föreläsarna. Snabba resor förutsätter dock goda kommunikationer mellan konferensorten och övriga orter varifrån kursdeltagarna kommer. Om konferensanläggningen är belägen vid regionens (och/eller stadens) periferi bör den därför helst ligga i närheten av trafikleder.

När det gäller endagskurser bör det finnas möjligheter för kursdeltagare och föreläsare, som så önskar, att resa fram och åter mellan konferensort och hemort på samma dag. Här kommer tillgång till snabba flygförbindelser att spela en stor roll. För storstadsregionerna är problemet det, att flygplatserna lokaliseras utanför städerna. Därmed kvarstår transporten mellan flygplatsen och konferensstället, vilket ofta är tidskrävande. Emellertid är dessa städer i allmänhet försedda med goda alternativa kommunikationsmöjligheter.

I små orter är situationen annorlunda. Dessa saknar ofta snabba kommunikationsmöjligheter som järnvägar och motorvägar. Förekomsten av flygplatser är en bra lösning i detta sammanhang. Om orten inte täcks av linjeflygen så finns alternativet taxiflyg. Detta betyder för kurs- och konferensanläggningar belägna i små orter med dåliga kommunikationer att det är fördelaktigt att en taxiflygplats anordnas i anslutning till denna.

För rikskonferenser är järnväg det dominerande transportmedlet, tätt följt av bilen. Vid korta resor, d.v.s. 2-4 timmar, och resor ut till landsbygden kommer dock bilen till användning i mycket stor utsträckning. Flyget intar en betydande ställning, vilken är markant vid endagskurser och två-tredagskurser.

För regionala konferenser däremot har järnvägen svårare att hävda sig och svarar för endast 25 % av transportererna. Bussar anlitas nästan lika mycket, medan bilen utnyttjas i 46 % av fallen.

Man har konstaterat att närheten till en järnvägshuvudstation måste betraktas som en stor fördel för regionala konferenser; läget bör dock alltid väljas nära en riksväg. Restiden bör inte överstiga två timmar. Kommunikationsläget bör framför allt väljas med hänsyn till den snabbaste och bekvämaste vägen för biltrafik, vilket ju är det oftast använda transportsättet.

För regionala konferenser används flyg ytterst sällan. Eftersom även föreläsarna i majoritet kommer från samma region föreligger små skäl till tanken att flyget är en lokaliseringsfaktor av vikt för regionala konferenser.

Vid regionala och lokala konferenser intar ideella organisationer en mer framträdande plats. Dessa är inte i lika hög grad bundna till större städer, vilket är fallet med organisationer som har en kommersiell inriktning. Detta innebär en större spridning av de potentiella kunderna över regionen. Även relativt små samhällen måste tas med i beräkningen över potentiella kunder. En konferensanläggning som vänder sig till lokala arrangörer bör därför ha en centralt läge i regionen.

3.2.3 Restid

Ca 70 % av organisationerna, som anordnar rikskonferenser, anser att en restid på under fyra timmar är acceptabelt. Detta måste ses mot bakgrund av att majoriteten av organisationerna förlägger sina konferenser till tätorter.

Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö, där en mängd konferensanläggningar är belägna, intar en särställning i landet som de punkter från vilka man på kort tid kan nå ett stort befolkningsunderlag.

En annan faktor, som bestyrker det ovannämnda, är att ett stort antal organisationer, ca 40 %, vill begränsa sin restid till maximalt sex timmar. Denna avståndsgräns sammanfaller nästan helt med storstadsregionernas läge.

Vad gäller regionala konferenser anser 60 % av arrangörerna, att en restid på maximalt två timmar är acceptabel. Detta hänger samman med att dessa konferenser i allmänhet är mycket korta.

3.2.4 Anläggningens omgivning

Omgivningen spelar en passiv men viktig roll för alla konferensanläggningar. Det är självklart, att omgivningen inte får vara störande och den får heller inte vara för distraherande och dominerande i förhållande till konferensanläggningssmiljön.

Det är framför allt idrottsorganisationer och i viss mån ungdomsorganisationer som bedriver en del av konferenstiden utomhus och därför fäster en viss vikt vid omgivningen.

I de fall det rör sig om träningsläger eller ledarekurser för idrottsorganisationer avgörs valet av anläggning inte minst av kvaliteten på idrottsanläggningen själv. Det är uppenbart att vissa anläggningar besöks år efter år av samma organisation, just på grund av en simbassäng, skidbacke, motionslänga eller båthamn.

I övrigt är det endast en del av arrangörerna som menar att omgivningen är ytterst väsentlig. Enligt Sixten (1968) var det 16 % som var tillfredsställda med den befintliga situationen. Enligt Diallo o. Nimpuno (1970 b) önskade 30 % sådana arrangemang, medan 28 % av företagen i Folf's (1970) undersökning var helt ointresserade av omgivning och sidoarrangemang.

Sammanfattande kan man konstatera, att en vacker omgivning alltid uppskattas. Det är emellertid frågan om det är nödvändigt att investera här. För få organisationer är det en anledning att välja konferensanläggning, medan ännu färre är beredda att betala mera i pensionsavgift i samband med detta.

3.2.5 Säsong

Fördelningen av konferenser över hela landet årstidsvis visar, att konferensverksamheten bedrivs nästan uteslutande under vinter, vår och höst. Inom varje region, förutom Nordsverige, som har 0 %, ligger sommarens andel av det totala antalet konferenser under året på ca 2 %.

Regionerna syd och väst har vardera 27 % av verksamheten förlagd till vinterperioden, medan regionerna öst och norr har 24 % respektive 22 % av verksamheten förlagd till denna period. Samtliga regioner har ca 33 % av verksamheten förlagd till vår och höst vardera.

De stora kursarrangörerna har sina konferenser jämnt fördelade över de tre huvudsäsongerna d.v.s. vinter, vår och höst, medan småarrangörerna mer koncentrerar sig till vår och höst.

3.3 Kommunikationsanalys

3.3.1 Allmänt

I denna rapport återfinns huvuddelen av den kommunikationsanalys som i sin helhet finns beskriven i Diallo o. Nimpuno (1970 a). Här är dock inte medtagna de siffertabeller med resekostnader o.d. genom vilka man fick fram resultatet. De prisuppgifter som finns med är 1969 års priser.

Syftet med denna kommunikationsutredning var att bedöma den ekonomiska effekten av kommunikationsläget på konferensekonomin. Detta bedömdes först separat för deltagare och föreläsare. Utgångsantagandet var att fördelningen av kursdeltagarna för rikskonferenser i stora drag motsvarade fördelningen av Sveriges befolkning över tätorterna. Detta i sin tur kan geografiskt återges som: 50 % Stockholm, 25 % Göteborg, 25 % Malmö. Halmstad togs som medelavståndet mellan Göteborg och Malmö och användes för kontroll.

Det är uppenbart att medelavståndet till konferensorten för samtliga deltagare bör finnas i östra eller västra Götaland. Därför valdes 23 centralt belägna orter för att beräkna medelresekostnaden för samtliga deltagare. För föreläsare användes i stort samma förfarande. Här antogs att föreläsarna rekryterades antingen från universitet, central myndighet eller storföretag. Det innebär att föreläsarnas hemort är begränsad till Stockholm, Göteborg och Malmö. Dessutom antogs att föreläsarna har en högre timersättning och att denna bör räknas för både dag- och kvällstid.

För båda kategorierna beräknades sedan resekostnader både i färdbiljett, bilersättning, traktamenten och personkostnader. Föreläsarnas nattetid räknades som fullkostnad, men så inte för deltagarna.

Det är slående att avsevärda skillnader kan konstateras mellan resekostnaderna för dessa 23 centralt belägna orter. Det är alldeles uppenbart att val av konferensort i andra regioner skulle medföra en mycket markant stegring av dessa kostnader, eftersom de valda orterna geografiskt sett är relativt likvärdiga.

En förläggning av rikskonferenser med ett stort antal deltagare, t.ex. 50 st, i Nordsverige innebär en totalkostnadsökning på tiotusentals kronor. Om deltagarna betalar konferenskostnaderna själva behöver detta inte vara något avgörande hinder. Är det däremot frågan om ett företag, som anordnar en internkonferens och som svarar för samtliga kostnader kan valet av konferensort få en avgörande ekonomisk betydelse.

3.3.2 Förutsättningar

Analysen omfattar en beräkning av de totala resekostnaderna inklusive personkostnader för kursdeltagares och föreläsares resor till olika platser inom Vänern - Vättern - området. Området avgränsas i stort sett av linjer mellan Lidköping - Askersund - Norrköping - Nässjö - Lidköping.

Resornas utgångspunkter förutsätts vara Göteborg - Halmstad - Malmö - regionen respektive stockholmsregionen. Resorna förutsätts företas med järnväg eller flyg. En kontrollberäkning har visat att bil i samtliga fall är dyrare än järnväg.

Personkostnader

För resor till och från järnvägsstation respektive flygplats har förutsatts medelhastigheten 70 km/tim och transportkostnaden 20 öre/km. Personkostnader har räknats mellan klockan 06.00 och 24.00 och har värderats till:

kl. 06.00 - 08.00	15:- kr/tim
kl. 08.00 - 17.00	50:- kr/tim
kl. 17.00 - 24.00	15:- kr/tim

Kostnaderna för en övernattning vid kursanläggning har satts till 40:- kr. Föreläsare har förutsatts ej övernatta vid kursanläggning.

Järnvägsresor

Vintertidtabell 1968/1969.

Biljettpriser i juli 1969, I klass minus 25 % konferensrabatt. I några få fall har förutsatts sovvagn I klass (ej single) vid avgång före kl. 24.00 och ankomst efter kl. 06.00.

Järnvägsresor, kursdeltagare

Ankomst till kursanläggning senast kl. 10.00 (eller kvällen före). Avresa från kursanläggning tidigast kl. 16.00. Väntetid vid kursanläggningen kl. 06.00 - 08.00 och kl. 17.00 - 24.00 har räknats som personkostnad.

Järnvägsresor, föreläsare

3 tim. vistelse vid kursanläggningen under tiden kl. 08.00 - 17.00. Övrig väntetid vid kursanläggningen har räknats som personkostnad.

Flygresor, kursdeltagare

Transportkostnad 1:33 kr/km, person T o R. (Maskin med 8 passagerare, 300 km/tim plus kostnad för tomflygning T o R.) Ankomst till respektive avresa från kursanläggningen kl. 10.00 respektive kl. 16.00.

Flygresor, föreläsare

Transportkostnad 2:- kr/km, person T o R. (Maskin med 1 passagerare, 200 km/tim, 200:- kr/tim. Planet väntar utan kostnad vid kursanläggningen.) Ankomst till respektive avresa från kursanläggningen kl. 10.00 respektive kl. 13.00.

3.3.3 Utförande

Totala resekostnaderna inklusive personkostnader för resa tur och retur kursanläggningen med järnväg eller flyg har beräknats för kursdeltagare och föreläsare. Kostnaderna har beräknats för kursdeltagare från Göteborg, Halmstad, Malmö och Stockholm och för föreläsare från Göteborg, Malmö och Stockholm.

Medelvärde av kostnaderna har beräknats för kursdeltagare från Göteborg, Halmstad och Malmö. Nämda medelvärde anses representera resekostnaderna för kursdeltagare från Göteborg - Halmstad - Malmö - regionen. Kostnaderna från Stockholm anses representera resekostnaderna för kursdeltagare från stockholmsregionen.

Medelvärde av kostnaderna har beräknats för föreläsare från Göteborg och Malmö.

3.3.4 Slutsatser

Vid rikskonferenser är konferensdeltagandet för övervägande antalet deltagare ett ärende i tjänsten. Mycket få rikskonferenser behandlar ideella aktiviteter eller fritidsaktiviteter. Detta medför att kommunikationsläget inte enbart kan bedömas med hänsyn till de direkta resekostnaderna färdbiljett, taxikostnader, m.m., utan även persontid och sedvanliga övriga ersättningar (traktamente) bör räknas in, ty det är dessa kostnader som deltagarens uppdragsgivare vanligtvis måste ersätta.

Vid den förutnämnda beräkningen visade det sig genomgående att alternativet taxi - tåg - taxi jämfört med alternativet bil överlag var billigare. Sedvanliga biljettrabatter m.m. har dock alltid inräknats. Som exempel kan nämnas, att medelvärdet av resekostnaderna för kursdeltagare från Göteborg - Halmstad - Malmö och Stockholmsregionen till Linköping ligger på kr. 273:-, medan resan till Mariestad skulle ge ett medelvärde på kr. 356:-. Skillnaden är således kr. 93:- per kursdeltagare. Vid en genomsnittskurs med 50 deltagare medför detta en kostnadsökning på kr. 4 650:-. Geografiskt sett har både Linköping och Mariestad ett mycket centralt kommunikationsläge. Det är därför uppenbart att mycket perifert belägna konferensorter skulle medföra en ökning av de totala resekostnaderna, som är flera gånger större än kr. 4 650:-.

Enligt Svegrell äger strax under hälften av alla rikskonferenser rum på kursgårdar. Flertalet av dessa konferenser har därför antagligen en sluten karaktär, d.v.s. en och samma organisation eller företag svarar för samtliga kostnader som konferensen medför. Skillnaden i transportkostnader kan vid val av olika konferensorter således lätt uppgå till över kr. 10 000:- per kon-

ferens. För företag, som arrangerar t.ex. 50 interna konferenser per år, skulle valet av konferensort kunna medföra en kostnadsökning på 50 x kr. 10 000:- eller en halv miljon kronor per år. Det finns ett icke föraktligt antal sådana organisationer, t.ex. försäkringsbolag. Under en tioårsperiod skulle man således redan öka sina konferenskostnader med 5 miljoner kronor vid inköp av en kursgård i Bengtsfors istället för i Linköping.

Ovanstående resonemang kan direkt tillämpas på ett stort antal slutna konferensanläggningar som under senare år har inköpts av diverse organisationer. I vissa fall har gamla slott, herrgårdar eller bruk överlämnats mot en symbolisk summa på t.ex. kr. 10:-. Vid en fellokalisering kan priset ändå visa sig vara alldeles för högt.

Kursinstitut som inte svarar för kursdeltagarnas resekostnader behöver däremot enbart ta hänsyn till föreläsarnas resor. Man har här att välja mellan ett stort antal hotell. Föreläsarnas resekostnader är högre än deltagarnas på grund av kravet på mycket snabba transporter. Dessa kostnader ingår som direkta produktionskostnader men har i alla fall inte samma ekonomiska effekt.

Resekostnaderna för en genomsnittsföreläsare är som medelvärde för föreläsare från

Göteborg - Malmö och

Stockholm

till Norrköping som konferensort kr. 379:- och för Hook kr. 515:-, en skillnad på kr. 136:- per föreläsare. Ett genomsnitt av 12 föreläsare på en tredagarskurs är säkerligen realistiskt, vilket innebär 12 x kr. 136:- eller kr. 1 632:- i förhöjda produktionskostnader.

Kursinstitut har således betydligt större frihet att välja perifera hotell, men kostnaderna och skillnaden är trots allt inte helt föraktlig.

Detta resonemang ger en förklaring till varför vissa anläggningar med ett tämligen perifert läge, som t.ex. Ronneby Brunn, har kunnat nå en så stor framgång. Kommunikationsläget, som är ogynnsamt för tåg- och bilresenärerna, spelar här en mindre roll. Det är föreläsarnas snabba kommunikationsmöjligheter som är avgörande då Ronneby har en trafikflygplats.

4 KOMMENTAR ÖVER ANNONSERING

I detta avsnitt görs en jämförelse mellan de faktorer som framfördes i ett antal slumpmässigt valda konferens- och kongressannonser i dagspressen och de faktorer som konferensarrangörer anser vara väsentliga för val av konferensanläggning. Arrangörernas åsikter är behandlade i 3.2.1.

4.1 Annonseringens syfte

Annonseringens syfte är att förutom att ge en viss information göra PR för anläggningen och ge den en viss profil hos allmänheten och de potentiella kunderna.

Fördelarna med annonsering är de låga kostnaderna och att man når ut till många med en förhållandevis liten arbetsinsats. Detta måste dock ställas mot det faktum att man har svårt att nå fram till rätt målgrupp, vilket just beror på att man når så många. En allmän annonsering har heller inte samma genomslagskraft som direktreklam utsänd till bestämda målgrupper har.

4.2 Analys

De annonser som undersökts fanns införda under speciella konferens- och kongressrubriker i Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter. Av 84 annonser var 79 stycken införda av enskilda anläggningar och 5 stycken var gruppannonser, d.v.s. flera anläggningar som slår sig samman om en annons. De faktorer som framförs är samordnade i TAB. 17.

Den första kolumnen visar i hur många annonser respektive faktorer är nämnda, den andra visar samma värden fast i procent av antalet annonser. Den sista kolumnen visar faktorernas rangordning enligt konferensarrangörernas åsikter, vilka är uppställda och rangordnade i TAB. 16.

I 35 % av annonserna nämns ingenting om konferenslokaler, utrustning o.d. förutom att man anordnar konferenser. I 6 % av annonserna däremot är dessa saker de enda som nämns. Här efterlyses en bättre redovisning av vad man har att erbjuda.

Om man jämför TAB. 16 med TAB. 17 finner man en avsevärd skillnad mellan vad som är väsentligt i köparens och säljarens ögon. Medan köparen främst vill ha en god inre utbildningsmiljö och bra grupprum trycker säljaren mest på fritid, friluftsliv och en bra restauration. Nöjen, som även betonas i annonserna, kommer sist på arrangörernas lista.

Här ges två exempel på annonser som tyvärr är alltför vanliga och som får anses vara direkt olämpliga för sin uppgift att attrahera just konferensarrangörer.

TABELL 17. Faktorer framförda i dagspressannonser.

Framförda faktorer	Nämmt i antal		Rangordning i enkät
	antal annonser	%	
Fritid och friluftsliv	37	44	9
Bra restauration	31	37	6
Avskild och lugn miljö	20	24	5
Nöjen	20	24	10
Centralt läge i landet	19	23	-
Vackert läge i naturen	18	21	-
God service	17	20	-
Prisläge	7	8	8
Endast relevanta uppgifter för konferenser	5	6	-
Storstadskontakt	3	4	-
Bas: 84 annonser			

- Annons 1. 72 moderna rum. Erkänt gott kök. Cocktailbar.
Casino. TV.
Välkomna att konferera - kongressa på Stadshotellet.
Dans alla dagar utom söndagar.
- Annons 2. Konferensspecialisten i havsbandet.
Biljard. Bordtennis. Bastu. Fisketurer.
Alla hjälpmedel inklusive intern-TV.

5 LITTERATUR

5.1 Litteraturstudier

Hittills har det företagits ett fåtal utredningar rörande konferensverksamheten i Sverige. Även övrig litteratur på området är mycket begränsad. I detta avsnitt redogörs för några arbeten som ansågs vara av värde för undersökningen.

ANDERSSON, SVEGRELL & THORWALD, 1968, KONFERENSER I SVERIGE

Undersökningen avser riksorganisationer och riksföreningars val av konferensort från rumslig synpunkt under 1968. Målsättningen för denna undersökning var förutom att få statistiska data, som skulle ligga till grund för kvantifiering av marknaden och studier av den rumsliga spridningen av konferenser, att kunna studera de krav konferensarrangörerna ställer på en konferensort i avstånds-, miljö- och rekreationshänseende. Man fick fram följande resultat.

De organisationer som ingick i undersökningen svarade för ca 4 000 rikskonferenser årligen. Av dessa placerades drygt 70 % på hotell. Antalet deltagare per konferens var mellan 30 och 60 och hälften av konferenserna varade två till tre dagar. Vid ett kvantifieringsförsök kom man fram till att det totala antalet kurser och konferenser i Sverige uppgår till 61 000 årligen. Dessa beräknades vara tre dagar samt ha 37 deltagare i genomsnitt. Med ett uppskattat pris per deltagare på 50:- per dygn blev omsättningen för denna verksamhet 338,5 miljoner kronor. Här användes följande ekvation; antal konferenser x medianen för deltagare x antal dagar x pris/deltagare = 61 000 x 37 x 3 x 50 = 338,5 miljoner kronor.

Flertalet, d.v.s. 53 % av rikskonferenserna, förläggs i storstäderna. Långa konferenser, som pågår 8 - 20 dagar, lokaliseras för det mesta till mindre eller medelstora orter. Hälften av rikskonferenserna lokaliseras till Stockholm, vilket innebär ett minimalt avstånd för konferensdeltagarna eftersom övervägande delen rekryteras i detta område.

Järnväg och bil är de transportmedel som används mest särskilt vid längre resor.

Resultatet av kvantifieringen av konferensmarknaden måste betraktas med en viss skepsis. Man har använt Örebro län som baslän. Detta län har ett gott kommunikationsläge, tillgången till konferenslokaler är god och fördelningen i serviceyrkena är mycket tillfredsställande. Dessutom har länet en rad centrala offentliga institutioner bl.a. universitetsfilial. Med alla dessa uppräknade faktorer kan länet ej betraktas som ett genomsnittslän vilket är representativt för hela landet. Siffran 61 000 konferenser årligen kan därför vara en för hög skattning.

Sammanfattning

Undersökningen är den mest omfattande av sitt slag och ger en detaljerad bild av konferensarrangörernas krav och önskemål på en konferensort och konferenslokal.

SIXTEN, 1968, ENKÄT BETRÄFFANDE KURS- OCH KONFERENSVERKSAMHET

Den undersökta gruppen bestod av idrotts-, fritids- och ungdomsorganisationer, kyrkliga organisationer, fackföreningar, vissa myndigheter samt ett fåtal lokala företag. Man fann att det sannolika antalet kurser som arrangeras årligen i Skaraborgs län var ca 400. Drygt 80 % av dessa kurser arrangerades av fritids-, ungdoms- och idrottsorganisationer.

I fråga om rumsstorleken visade det sig att det i stort sett endast är myndigheter samt vissa fackföreningar och företag som anser att enbart enkelrum bör förekomma. De flesta organisationer föredrar dubbelrum eller t.o.m. flerbäddsrum. På en fråga om resurserna på anläggningarna varit otillräckliga svarade 43 % av arrangörerna nej.

Konferensarrangörerna ansåg att följande faktorer bör finnas i närheten av konferensplatsen; riksväg, järnvägsstation där snälltåg stannar, strövområden och närhet till en stad.

Sammanfattning

Undersökningen innehåller inga djupgående analyser. Man har endast nöjt sig med att redovisa statistiska data. Istället för allmänna slutsatser om hur konferensmarknaden kommer att utvecklas i framtiden har man i slutet av rapporten sammanställt en lista över de olika organisationer som finns i länet.

ROLF, 1970, UTREDNING BETRÄFFANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN KONFERENSANLÄGGNING I KRONOBERGS LÄN

Undersökningen omfattade 291 industriföretag på riksplanet, 35 institutioner och företag i Kronobergs län samt 24 institutioner och företag i Växjö, Alvesta och Älmhult.

Uppgiften bestod av:

Att insamla och bearbeta material som belyser industriföretagens konferensvanor och krav samt deras syn på konferensmarknadens framtida utveckling.

Att studera lokaliseringen av befintliga konferensställen ur korologisk synvinkel.

Att studera regionala skillnader beträffande förutsättningar som lämplig konferensort.

Några ur konferensteknisk synpunkt intressanta resultat bör noteras:

En övervägande del (50 %) av konferensarrangörerna tror att antalet konferenser som företagen anordnar kommer att öka.

Man beräknar att ett betydande antal konferenser kommer att förläggas utomlands.

De flesta konferenserna förläggs helst i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö.

De transportmedel som används mest är bilen och järnvägen.

Sammanfattning

Rapporten visar att en del av ovan uppställda målsättningar, exempelvis "att studera lokaliseringen av befintliga konferensställen ur korologisk synvinkel", ej uppnåtts. Frågorna riktar sig nästan uteslutande till konferensarrangörerna d.v.s. industriföretagen. Härigenom fick man en bild över industriföretagens konferensvanor och deras syn på konferensmarknadens framtida utveckling. I de andra utredningarna beträffande konferensverksamheten i Sverige har industriföretagen varit underrepresenterade och därför är denna undersökning av värde för att komplettera den totala bilden av efterfrågan på konferensmarknaden.

KREUGER & LOVÉN, 1967, DEN MODERNA KONFERENSEN

Med denna bok avser författarna att ge en översikt över de problemområden vilka kan sammanfattas i begreppet "konferensteknik" och samtidigt redovisa fakta samt att ge praktiska råd för planering, genomförande och uppföljning av konferenser. Under kapitlet Konferensteknik redovisar författarna en rad punkter rörande planeringen av en konferens.

En del punkter är värda att notera: bestämning av antalet deltagare, utarbetande av föredragningslista, utsändning av kallelse, eventuellt i kombination med föredragningslista, bedömning av behovet av dokumentation, bestämning av lämplig lokal och behovet av hjälpmedel, erforderliga förberedelser, schema för genomförande med stolpar för konferensledandet, personers placering och eventuell värdering av konferensen, planering av avslutning och uppföljning samt eventuell dokumentation i efterhand.

Man diskuterar den attityd som en konferensledare bör ha. De synpunkter som tas upp här förefaller mycket subjektiva. Hur kan man t.ex. mäta en konferensledares öppenhet och objektivitet och i vilken grad kan dessa faktorer vara avgörande för konferensledarens duglighet och kompetens?

Redovisningen av konferenstekniska hjälpmedel är relativt bra. Man rekommenderar en rad utrustningar som är nödvändiga för att en utbildningskonferens skall kunna genomföras. I slutet av boken har man sammanställt en lista över en del konferenshotell och kursgårdar. Någon lokalutformning för dessa anläggningar tas inte upp i boken.

Sammanfattning

En mängd tekniska frågor rörande planeringen och genomförandet av en konferens diskuteras. En redogörelse för hur uppföljningen av en konferens skulle ske saknas. Den finns enbart i ett schema som kallas "schematisk framställning av en konferens från planering till uppföljning". Boken kan vara till nytta som referenser till en del erforderliga tekniska hjälpmedel för ett konferensgenomförande.

ALKJAER & ERIKSEN, 1967, LOCATION AND ECONOMIC CONSEQUENCES OF INTERNATIONAL CONGRESSES

Syftet var främst att kartlägga den ekonomiska effekten av internationella kongresser. Med ekonomiska effekten menas investeringar gjorda av internationella organisationer när de anordnar sina kongresser samt affärsföretag och institutioner som förser kongresser med service och dessutom utlägg från deltagarnas sida.

Som undersökningsobjekt valdes 51 av de viktigaste myndigheterna som är ansvariga för internationella kongresser, 23 medlemmar av "International Association of Congress Centre" och 459 deltagare i en internationell kongress som hölls i Köpenhamn sommaren 1965.

Utredningen visar en del resultat som är av intresse i detta sammanhang. När det gäller valet av kongressort var förekomsten av huvudkontoren för internationella organisationer med dess administrativa resurser samt tillgång till viktiga konferenslokaler och goda kommunikationer de styrande faktorerna.

De dominerande årsperioderna för kongressernas anordnande var september - november och mars - maj.

Tillgången till riktiga "Congress Centres" beräknas upp till 30 st i världen varav 23 st är medlemmar av internationella associationer. Antalet deltagare varierar mellan 100 - 800. Det förekommer ofta att man kombinerar en världsutställning med anordnande av internationella kongresser. Det största ekonomiska stödet kommer från kommunala och statliga myndigheter.

Beträffande statistiken på riktiga "Congress Centres" bör den i dagens läge betraktas som inaktuell. Dessutom är det föga troligt att det finns en fullständig statistik på alla "Congress Centres" i världen. Visserligen spelar förekomsten av huvudkontoren för internationella organisationer med dess administrativa resurser och goda kommunikationer en stor roll när det gäller valet av kongressort, men man kan också tänka sig att andra faktorer som t.ex. politiska blir avgörande.

Sammanfattning

Boken är ett bra försök att belysa de faktorer, särskilt de ekonomiska, som är inblandade vid anordnandet av internationella kongresser.

Vissa faktorer (tillgängliga konferenslokaler, goda kommunikationer m.m.) som var avgörande vid valet av kongressort, gäller även för valet av konferensort. Trots vissa brister i statistiken (totala antalet befintliga "Congress Centres") ger boken viktiga anvisningar när det gäller investeringar i internationella kongresser.

RUBENOWITZ, 1968, ARBETS- OCH UTBILDNINGS- FÖRHÅLLANDEN FÖR HÖGRE TJÄNSTEMÄN

Syftet har varit att få fram ett faktiskt underlag för en allsidig bedömning av tjänstemännens fortbildnings- och vidareutbildningsbehov inom olika områden utom de tekniskt fackinriktade.

Undersökningen omfattar 27 personalchefer och företagsledare vid slumpvis utvalda företag med minst 200 tjänstemän och 5 012 högre tjänstemän inom de större branscherna. Tjänstemän på alla nivåer visade ett allmänt medvetande om fort- och vidareutbildningens betydelse enligt utredningen samt de brister i information om utbildningsmöjligheterna som finns.

Långsiktig utbildningsplanering saknas. Det råder lite systematik inom utbildningsadministrationen. Krav på vidareutbildning som fördjupar kunskaperna inom något specialområde, ökat krav på att integrera kunskaperna i teknik med kunskaper i psykologi, ekonomi och organisations- och samhällskunskap samt bättre språkkunskaper främst för ingenjörer krävs.

I undervisningen i företagets regi är nästan hälften av alla befattningshavare på de högre nivåerna engagerade åtminstone någon gång per år. Konferensens stora roll som ett instrument för modern administrativ samordning framgår av att var tredje tjänsteman minst en gång per vecka deltar i konferenser eller sammanträden.

I genomsnitt har en tredjedel av tjänstemännen besökt någon kurs, kortare kvällskurser inräknade, under ett år. Ett stort antal, 77 till 86 %, uppger sig ha haft ganska stor eller stor nytta av genomgångna kurser. Den kursform som föredras på alla nivåer är internat. Vid internatsförlagda kurser vill man i allmänhet inte vara borta från företaget mer än en vecka i taget.

Sammanfattning

Av ovan lämnat resultat framgår det klart att fort- och vidareutbildningen tillmätts ett enormt intresse. För att komma till rätta med de brister, som utbildningen inom företagen lider av, efterlyser författaren främst en klarare systematik i utbildningsadministrationen med klarare målanalyser samt bättre synkronisering mellan extern och intern utbildning.

5.2 Referenser

- Adresskalender, 1969 a. (Bohuslän-Dals Idrottsförbund.) 28 s. Uddevalla.
- Adresskalender, 1969 b. (Västergötlands Idrottsförbund.) 22 s. Skövde.
- Andersson, H, Svegrell, T & Thorvald, J, 1968, Konferenser i Sverige. (Kulturgeografiska institutionen vid Uppsala universitet.) 91 s. Uppsala.
- Bygginstitutioner, 1967. (Institutet för byggdokumentation.) 245 s. Stockholm.
- Claesson, C-F, Lokal- och publikundersökningar kring lokaliseringen och dimensioneringen av allmänna samlingslokaler.
- Diallo, M & Nimpuno, K, 1970 a, Rikskonferenser. (Statens råd för byggnadsforskning.) arbetsrapport, Stockholm. /Opublicerad skrift./
- Diallo, M & Nimpuno, K, 1970 b, Konferenser i Västsverige. (Statens råd för byggnadsforskning.) arbetsrapport, Stockholm. /Opublicerad stencil./
- Diallo, M & Nimpuno, K, 1971, Konferensanläggningar. (Statens råd för byggnadsforskning.) arbetsrapport, Stockholm. /Opublicerad stencil./
- Duvbergen, M, 1964, Methodes des sciences sociales. (Presses universitaires de France.) Paris.
- Hotell och pensionat i Sverige, 1969. (Svenska turistföreningens förlag.) 340 s. Stockholm.
- Ingenjörernas fortsatta utbildning, 1967. (Svenska Teknologföreningens fortbildningskommitté.)
- Konferenshotell i Sverige, 1970. (Svenska Turisthotellens Riksförbund.) Stockholm.
- Minneslista, 1968-69. (Hallands Idrottsförbund.) 12 s. Kungälv.
- Minneslista, 1969. (Göteborgs distrikts Idrottsförbund.) 39 s. Göteborg.
- Rolf, U, 1970, Utredning beträffande förutsättningar för en konferensanläggning i Kronobergs län, PM. /Opublicerad stencil./
- Rubenowitz, S, 1968, Arbets- och utbildningsförhållanden för högre tjänstemän. (Svenska Arbetsgivareföreningen.) 97 s. Göteborg.
- Sixten, L, 1968, Enkät beträffande kurs- och konferensverksamhet, ur Turism- och fritidsutredning i Gävleborgs län. /Opublicerad stencil./

Svenska Industrikalendern, 1967. (Albert Bonniers förlag.) 900 s. Stockholm.

Sveriges kommunkalender, 1967. (Förlagshuset Hägern.) 328 s. Malmö.

Telefonkataloger, 1969, Göteborgs-, Borås-, Halmstad-, Uddevalla- och Vänersborgsdelen.

Telefonkatalogen, 1969, Stockholmsdelen.

Tjänstemännens kursmarknad, 1969. (Rådet för tjänstemannautbildning inom industrin.) 128 s. Stockholm.

5.3 Kompletterande litteratur

Ahlström, K, G, 1968. Universitetspedagogik. (Universitetskanslersämbetet.) Stockholm.

Alkjaer, E & Eriksen, J, L, 1967, Location and Economic Consequences of International Congresses. (Instituttet for trafik-, turist- og beliggenhetsforskning.) 134 s. Köpenhamn.

Elvander, N, 1966, Intresseorganisationer i dagens Sverige. Lund.

Gregory, S, Statistical methods and the geographer.

Hedén, S, 1965, Konferensteknik och diskussionsledning. (Gebers förlag.) 215 s. Solna.

Karlbom, T, 1969, Arbetarnas fackföreningar. (Bok och Bild.)

Karlbom, G, m.fl., 1965, Sociologiska Metoder. Stockholm.

Kreuger, C-H & Lovén, C-B, 1967, Den moderna konferensen. (Prisma.) 219 s. Falköping.

Lovén, C-B, 1970, Kvalificerade konferenshotell i Sverige. (Carl-Birger Lovén, Hotellmarketing, Stockholm.) 189 s. Motala.

Tidskrifter¹ (AMS, TBV, ABF och KV.)

Urbaniseringen i Sverige, 1970, En geografisk samhällsanalys, SOU 1970:14.

Verksamhetsberättelser. (AMS, TBV, ABF och KV.)

Zelko, H, 1957, Successful Conference and Discussion Techniques. (Mc Graw-Hill.) 264 s. New York.

Tekniska Högskolan i Lund
 Institutionen för Byggnadsfunktionslära
 Institutionsföreståndare
 Professor Carin Boalt

Göteborgs Universitet
 Institutionen för Kulturgeografi
 Institutionsföreståndare
 Professor Sven Godlund

Kod.nr. Enkät beträffande lokaliseringsfaktorer och programkrav för kursanläggningar

		V.g. fyll i resp. kryssa		
1.	Verksamheten omfattar konferenser inom följande ämnesområden.	.....		
		.....		5,6,7,
		.....		8,9,10
		.....		
2.	Konferenserna äger huvudsakligen rum på	dagtid ☐		11
		kvällstid ☐		12
3.	Antal tillfällen per år	☐		13,14, 15,16
b.	Verksamheten bedrivs i egna lokaler till	☐	%	17,18, 19,20
4.	Verksamheten omfattar årligen ca	☐		21,22 23,24
	deltagaredagar(pers.x dag.)			
5.	Konferensens längd i dagar	1 dag ☐		25
		2 eller 3 dagar ☐		26
		4 eller 5 dagar ☐		27
		1 vecka ☐		28
		mer än en vecka ☐		29
b.	Konferensen förläggs helst till veckodagarna	.....		30,31,32, 33,34,35
		.....		
		.....		
6.	Konferensens uppläggning är	föreläsningar ☐	%	36,37,38,
		diskussioner ☐	%	39,40,41,
		grupparbeten ☐	%	42,43,44,
		rekreation ☐	%	45,46,47
7.	Konferensen genomförs med egna föreläsare till	☐	%	48,49, 50,51
8.	Arbete på kvällstid förekommer	normalt ☐		52
		normalt icke ☐		53

9. Konferenserna koncentreras till	sommar	☐	54
	vinter	☐	55
	vår	☐	56
	höst	☐	57
	året runt	☐	58
10. Konferenserna förläggs i regel till	storstadsregion.	☐	59
	landsbygden	☐	60
	samt i region	syd ☐	61
		öst ☐	62
		väst ☐	63
		norr ☐	64
			65
11. Restiden till konferensorten bör vara max	2 - 4 tim.	☐	66
	5 - 6 "	☐	67
	7 - 9 "	☐	68
	.....	☐	69
b. Resan sker oftast per	bil	☐	70
	tåg	☐	71
	flyg	☐	72
12. Följande kursanläggningar är tillfredsställande	.....		
	.....		
	.....		
13. Ange prioriterat (1-10) kraven på den plats och de lokaler, där kursen eller konferensen äger rum.			
		1=mest väsentlig	
		10=minst väsentlig	
God inre utbildningsmiljö (volym, ljus, temperatur, inredning, utrustning).		☐	
Avskildhet och en lugn avstressande miljö.		☐	
Goda kommunikationer		☐	
Bra restauration med "fullständiga rättigheter".		☐	
Bra hotellförläggning (enkelrum).		☐	
Möjlighet till dans, spel och andra inomhusaktiviteter på fritid.		☐	
Möjlighet till sport och friluftsliv.		☐	
Tillgång till grupprum.		☐	
Helpensionspris under traktamentsgränsen.		☐	
Tillgång till ett sekretariat med möjlighet till snabb utskrift, duplicering, bildframställning m.m.		☐	

Tekniska Högskolan i Lund

Institutionen för Byggnadsfunktionslära

Institutionsföreståndare

Professor Carin Boalt

Göteborgs Universitet

Institutionen för Kulturgeografi

Institutionsföreståndare

Professor Sven Godlund

Enkäten avser endast kurser och konferenser med övernattning som arrangeras i hyrda lokaler.

Var god markera det rätta svarsalternativet med ett kryss.

1. Verksamheten i icke egna lokaler omfattar per år följande antal kurser eller konferenser.	0	☐	1
	1 - 10	☐	2
	11 - 20	☐	3
	21 - 30	☐	4
	mer än 30	☐	5
2. Deltagareantalet är i genomsnitt	1 - 15	☐	6
	16 - 30	☐	7
	31 - 40	☐	8
	41 - 50	☐	9
	mer än 50	☐	10
3. Minimum antal deltagare för konferensens genomförande är	15	☐	11
	30	☐	12
	40	☐	13
4. Konferensens längd är normalt	1 dag	☐	15
	2 dagar	☐	16
	3 - 4 dagar	☐	17
	mer än 4 dagar	☐	18
5. Konferensen förlägges helst till	veckohelg	☐	19
	vardagar	☐	20
6. Årstider vid vilka konferenser anordnas	sommar	☐	21
	vinter	☐	22
	vår	☐	23
	höst	☐	24

7. Konferensen förlägges helst till	a) västkustregionen	☐	25
	annan region	☐	26
	b) landsort	☐	27
	stad	☐	28
8. Vanligt transportmedel för deltagarna är	flyg	☐	29
	tåg	☐	30
	bil	☐	31
	buss	☐	32
9. Reseavståndet bör icke överstiga	2 timmar	☐	33
	3 "	☐	34
	4 "	☐	35
	.....	☐	36
10. Maximum pris för hel- pension som kan accepteras är	kr. 30	☐	37
	40	☐	38
	50	☐	39
	70	☐	40
	.....	☐	41
11. Konferens innehåll är	planerade	☐	42
	utbildande	☐	43
	informerande	☐	44
	beslutande	☐	45
12. En vacker omgivning och goda arrangemang för fritiden är	ytterst väsentligt	☐	46
	mindre väsentligt	☐	47

Ifyllda formulär önskas tillbaka före den 20 mars 1970.
Var god använd bifogat svarskuvert.

Frågeformulär för undersökningen KONFERENSANLÄGGNINGAR, Diallo & Nimpuno (1971)

Tekniska Högskolan i Lund

Institutionen för Byggnadsfunktionslära

Fack 725

220 07 Lund

Enkät beträffande lokaliseringsfaktorer och programkrav för kursanläggningarHotell kapacitet

1. Antal parkeringsplatser ..... st
 2. Antal enkelrum ..... st
 3. Pris för helpension ..... kr
 4. Restaurangens kapacitet ..... pl
 5. Antal kursdeltagare-dagar under 1968 ..... st

Kursanläggning

6. Största kurslokalens mått ..... m x m
 7. Största kurslokalens takhöjd ..... cm
 8. Kan lokalen mörkläggas .....
 9. Har alla kursdeltagare skrivbord .....
 10. Finns det kaffekök i anslutning till lokalen .....
 11. Har kurslokalen inomhus förbindelse med hotelldelen ..
 12. Finns det ett kurssekreteriat .....
 13. a Har sekretariatet möjligheter till duplicering .....
     b bildframställning..
     c räknemaskiner m m..
 14. Finns det arbetsrum för föreläsare .....
 15. Har kursavdelningen egen telefon .....
 16. Antal telefonautomater för kursdeltagare .....

Geografiskt läge

17. Sidoaktiviteter i närheten:
- simanläggning .....
     bastu .....
     motionshall .....
     tennisbana .....
     golfbana .....
     minigolf .....
     bowlinghall .....
     danskvällar på hotellet ...
     annat .....

18. Avståndet mellan hotellet och
- Stockholm .....
  - Göteborg .....
  - närmaste flygplats .....
  - närmaste järnvägsstation..
19. Hotellet ligger
- centralt i staden .....
  - i stadens utkant .....
  - utanför staden .....
  - nära skogsområde .....
  - nära en park .....
  - nära en sjö eller strand .....
  - .....
20. Har kurslokalen varit planerad för detta ändamål redan när hotellet byggdes .....

Ifyllda formulär önskas tillbaka före den 10 oktober 1969.

Var god använd bifogat svarskuvert, inget porto behövs.

R2:1974

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag Bb 650 från Statens råd för byggnadsforskning till arkitekt SAR Krisno Nimpuno.

Försäljningsintäkterna tillfaller fonden för byggnadsforskning.

Distribution: Svensk Byggtjänst, Box 1403, 111 84 Stockholm

Grupp: samhällsplanering

Pris: 18 kronor + moms